

Upravištvo Ljubljana, Knafljeva 5
— Telefon št. 3122, 3123, 3124,
3125, 3126.
Inseratni oddelk: Ljubljana, Selen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Grajski trg 7.
— Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljub-
ljana št. 11.842, Praga číslo
78.180 Wien št. 105.241.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno Din 25.—
Za inozemstvo Din 40.—

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ulica 5. telefon
3122, 3123, 3124, 3125, 3126 Maribor,
Grajski trg št. 7. telefon št. 2455,
Celje, Strossmayerjeva ulica števil. 1,
telefon št. 65.

Rokopisi se ne vračajo

Gafencu v Varšavi

Rumunski zunanji minister Gafencu je bil na posetu v Varšavi, pri predstavniku poljske zunanje politike, ministru Becku.

Zivimo v dobi izredno žive diplomatske aktivnosti. Politična javnost komaj sproti obrača pozornost na dogodke, ki se vrstijo z nenavadno naglico. Pri tem je redko, da bi bil brez važnosti, dasi ostaja prava vrednost sprito popolne obnove tajne diplomacije po večini dokaj prikrita. To velja tudi za sedanjega rumunskega diplomatskega poset, ki vzbuja povsod veliko zanimanje. Razmerje med Rumunijo in Poljsko je izredno interesantno poglavje mednarodnih odnosov. Zadnji dogodek, ki je ostal v spominu iz te sfere, je bil nenaden poset poljskega zunanjega ministra Becka pri kralju Karolu v oktobru lanskega leta. To je bilo v zvezi s českoslovaško katastrofo, takrat ko se je Poljska trudila, da izvede svoj načrt s Podkarpatsko Rusijo ter pridobi zanj Rumunijo. Ni se ji posrečilo in v Bukarešti so odklonili pobudo, da bi na račun svoje nesrečne zaveznice povečali svoj teritorij.

Trdilo se je in verjetno je bilo res, da je ostalo po tem neuspehu na Poljskem nekoliko nejevolje na rumunski račun. Zato je razumljivo, da se tolažbi sedanjega Gafencu obisk kot korak, da se razmerje zopet izboljša ter izbrisi neprijetni spomin. Iz nekaterih izjav, ki so bile podane te dni, pa odseva popolnoma določno, da ima Gafencu pot tudi povsem konkretne nagibe, da izhaja iz zamisli, ki so projektirane v bodočnost mnogo bolj, nego da bi popravljale preteklost. Podobno je, da želita Rumunija in Poljska, da se zopet zblizata in se medsebojno podpreta za kar pa je treba v sedanjosti in bodočnosti drugačnega oblika nego so bile v preteklosti.

Zveza med Poljsko in Rumunijo je jako stara, saj se je tvorila že brž po svetovni vojni, v dobi, ko sta si obe državi, ki imata dolge meje z Rusijo, prizadevali, da se zavarujeta predvsem napram sovjetski politiki, ki se je zdelo obema opasna. Rumunsko-poljska zveza je imela tedaj izrazito obrambni značaj, za primer ogražanja po Sovjetski Rusiji. Zato je bilo povsem prirodno, da se je zveza nekoliko zrahljala v dobi, ko so se pod Titulescovim vodstvom rusko-rumunski odnosi temeljito izboljšali in se je zdela blizu že možnost, da nekdanje nasprotstvo zamenja prijateljski pakt ali celo zveza. No, iz vsega tega ni bilo nič, Titulescu je šel, a med Varšavo in Bukarešto so se zopet ojačile vezi.

Danes v tej smeri ni nič novega. Niti na Poljskem niti v Rumuniji se ne čutijo ogrožene od sovjetske strani in obnavljati zveze s posebnim poudarkom, naslovljenim na račun Rusije, je danes skoro da anahronistično. Zato se zde malo verjetne vesti, da bi Beck in Gafencu razpravljala v prvi vrsti o odnosih do sovjetske Rusije. Nedvomno je za obe državi osnovno važno, do kraja razčistiti razmerje do raznih možnosti, ki jih nudi sosedstvo Rusije sprito sodobne evropske in svetovne napetosti, toda nedvomno so drugi problemi bolj aktualni. Zlasti odnosi v Podunavju so nedvomno oni problem, ki najbolj zanima tako v Bukarešti kakor v Varšavi, hkrati problem, ki naravnost kriči po razčiščenju. Zakaj Poljska je prijateljica, odnoso zavezništva tako Rumuniji kakor Madžarski in je zato kot nalašč poklicana, da pomaga urediti napetosti, ki so se pojavile med Rumunijo in Madžarsko. Kaj bi bilo naravnostjega, kakor da se Poljska loti poravnave? Trdovratno se ponavljajo vesti, da v Varšavi se vedno niso ovestili načrta o likvidaciji Podkarpatske Rusije. Bolj dvomljivo pa je, če imajo kaj točnega na sebi ona poročila, ki trdijo, da v Bukarešti takim zamislim sedaj nenasprotuje več tako trdno kakor lanskega oktobra. Res ukrajinska propaganda tudi Rumuniji ni prijetna vendar pa zadeva za Bukarešto še daleč ni tako pereča, da bi pojasnjevala izredne preorientacije v njeni zunanji politiki.

Minister Beck je pravkar imel v posetih italijanskega zunanjega ministra grofa Ciana. Rezultati razgovorov so bili nedvomno osnovno važni, pa naj je bil njihov uspeh kakršenkoli. V kratkem se sedaj pokaže na potovanje v London in se menda pri tem tudi Parizu ne bo izognil. To vse pač niso malo pomembne stvari dandanes, ko na dnevnem redu tako kočljive situacije Gafencu je vrh tega mogoč poročati poljskemu zunanjemu ministru o konferenci Balkanske zveze, ki je sicer dokaj daleč od Poljske, toda ne tako daleč od poljskega zanimanja sprito prevladujočega stremjenja, da se politika držav od Baltika do Egejskega morja do kraja osamosvoji.

Preurat v Madridu

Vojaška junta je odstavila Negrinovo vladu in sestavila šestčlanski narodno-obrambni svet z generalom Miajo na čelu, ki je pripravljen skleniti le časten mir s Francmom

London, 6. marca. br. V republikanski Španiji je prišlo včeraj do dveh važnih notranjepolitičnih dogodkov, ki bosta nedvomno močno vplivala na nadaljnji razvoj španske državljanske vojne. V Madridu je bil izvršen režimski prevrat, v vojni luki Cartageni pa je nastal upor. Oblast v republikanski Španiji je v sporazumu z začasnim predsednikom republike Martinezom Bariom, ki se še zmerom mudi v Franciji, prevzel novo ustanovljeni narodno-obrambni svet. V Cartageni je bil upor sicer zatrt, vendar je nekaj republikanskih vojniških ladij zbežalo proti španskemu Maroku, ki je v Francovih rokah.

Upor v Cartageni ni bil v nikakoli zvezi z režimskim prevratom, pač pa je dal španskim republikanskim generalom zunanji povod za izvedbo njihovih načrtov. Upri so se nacionalistični zorniki v ladjedelnici in mornarici. Uprniki so se v prvem hipu polastili cartagenske radijske postaje, a republikansko vojaštvo jih je kmalu obvladalo in spravilo v zapore. Zanimivo je, da so postopali z njimi dokaj prizanesljivo.

Vse večjega pomena je madridski prevrat. Šest generalov in drugih političnih vrhov, ki pripadajo zmernim levčarskim strujam, delavski strokovni zvezi in sindikalnim organizacijam, je pod vodstvom generala Casada izdalo proglaš, v katerem je odstavilo Negrinovo vladu, kot vlado izdajalca domovine. Ustanovili so šestčlanski narodni svet, kateremu naj bi general Miaja postal predsednik. Svoč se je Miaja še obotavljal sodelovati s svetom, davi se je že udeležil njegove seje. Po prvem presenečenju je bila avtoriteta novih madridskih oblasti vzpostavljena po vsej republikanski Španiji. Casado je imel danes dopoldne govor, v katerem je republikance pozval k miru in skupni borbi za neodvisnost in svobodo Španije, ki ne sme priti pod vpliv tujih

držav. Poudaril je, da so pod temi pogoji španski republikanci pripravljeni skleniti časten mir, če pa ti pogoji ne bodo izpolnjeni, se bodo borili do konca.

Negrinova vlada je danes sporočila začasnemu predsedniku Bariu svojo ostavko. Martinez Bario se je v posebni brzojavki, ki jo je poslal v Madrid, solidariziral z narodnim obrambnim svetom in njegovim sklepom, da se državljska voja čim prej častno zaključi.

O ozadju prevrata pa je bilo mogoče vedeti še naslednje podrobnosti: Negrinova vlada se je ves čas, odkar je prezident republike Azana podal ostavko na svoj položaj, upirala prigovarjanju anglo-frankofilskih krogov, da bi se pričela s Francmom pogajati za časten mir. Na enako stališče je naletela tudi pri odgovornih vojaških faktorjih v republikanski Španiji sami. Zato se je moral general Miaja pred dnevi umakniti s položaja vrhovnega poveljnika republikanske vojske v centralni Španiji, na katerega ga je postavil prezident Azana tik pred svojim begom iz Katalonije. Prav ta spor med civilno in vojaško oblastjo v centralni Španiji je bil vzrok pada dr. Negrina, kateremu so naprtili glavno odgovornost za katastrofo v Kataloniji. Zanimivo je, da je danes popoldne angleški ministri predsednik Chamberlain v spodnji zbornici poudaril, da Anglija v republikanski Španiji nima nobenega diplomatskega zastopstva, a na drugi strani so današnji listi objavili celo vrsto vesti o razgovorih predsednika španskega parlamenta Baria, ki sedaj opravlja posle prezidenta španske republike, s celo vrsto višjih uradnikov francoskega zunanjega ministstva in angleškega poslanstva v Parizu. V političnih krogih ugotavljajo, da je deloma tudi to razgovorom pripisati prevrat v Madridu.

Vsa oblast v rokah obrambnega sveta

General Miaja, ki ga je Negrinova vlada odstavila kot vrhovnega poveljnika se je vrnil v Madrid in hoče skleniti mir

Madrid, 6. marca AA (Havas) Danes je prišel v Madrid general Miaja. Ki se je takoj sestel s člani sveta narodne obrambe. Takoj po prihodu je izjavil poročevalcem listov, da vlada v republikanski Španiji povsod red in mir in da je novica o ustanovitvi sveta narodne obrambe povsod zbudila največje zadovoljstvo.

V svojem današnjem radijskem govoru je izjavil polkovnik Casado, da je odklonil povišanje v generala, ki ga je predlagala Negrinova vlada. General Miaja bo podpiral novi svet narodne obrambe.

Davi po polnoči je govoril po radiu podpredsednik parlamenta Besteiro. Napadal je silno ostro Negrinovo vladu in poudarjal, da gre za skrajni napor za rešitev domovine. Po bitki ob Ebru je republikanska vlada začela begati po tujini. Po Azanovem odstopu je republika ostala brez glavarja. V sedanjih razmerah ni ustavne možnosti za izvolitve novega predsednika republike. Ta položaj je hotel izrabiti Negrin, upajoč, da bo tako pridobil nekaj časa in da se bodo dotlej izcimili mednarodni spori in zapletljivi. Negrin si je želel nove

Osnovna težnja Poljske, da se čim več srednjih in manjših držav izreče za strogo nevtralnost napram sporom, ki razdružujejo velike sile si je nedvomno pridobila še novih pristašev, čeprav imajo v Varšavi v mislih v prvi vrsti nasprotja med Nemčijo in Rusijo, a ne toliko možnost konfliktov na zapadu.

Katero od tu nakazanih vprašanj je bilo v ospredju razgovorov med Beckom in Gafencu, se bo seveda pokazalo šele sčasoma. Dosedanja poročila povedo o tem ravno tako malo kakor vsebina običajnih napitnic, ki sta jih imela oba zunanja ministra. V svet je bil vržen predlog, da se preko poljskega in rumunskega ozemlja zgradi vodna pot od Baltičkega do Črnega morja. Misel je velika in njena izvedba bi ne bila samo gospodarskega, marveč tudi političnega pomena. Za sedaj pa je zadeva še premalo konkretna in zato ni verjetno, da bi ona bila glavna vsebina varšavskih razgovorov. Bržčas jo je časopisje pograbilo v pomanjkanju drugih pozitivnih vesti o sestanku, ni pa tudi izključeno, da je bila vest namerno vržena v svet ravno zato, da odvrne pozornost od drugih zadev, ki sta jih Gafencu in Beck obravnavala.

svetovne vojne, ki bi ugonobila vse narode.

Madrid, 6. marca. AA (Havas) Danes je bila seja sveta narodne obrambe. Po seji je madridski radio objavil poročilo, v katerem pravi, da je bil svet narodne obrambe ustanovljen v prvi vrsti zaradi tega, ker je položaj v republikanski Španiji zahteval hitro rešitev in ker je bilo z druge strani potrebno, da se likvidira osebna protišpanska politika Negrina. Ob 14. je tiskovni urad sveta narodne obrambe izdal novo poročilo, v katerem pravi, da je general Miaja prišel v Madrid, da se stavi na razpolago svetu narodne obrambe. Po zadnjih poročilih so voditelji vseh vojaških središč v Andaluziji, Estramaduri in na vzhodnem delu Španije izrazili svoje soglasje s polkovnikom Casadom.

Splošno se potrjuje prepričanje, da bo novi svet narodne obrambe, ki je bil ustanovljen v Madridu, začel pogajanja z zastopniki vlade generala Franca glede predaje republikanskega dela Španije generalu Francu.

Predsednik parlamenta: „Vojno je treba končati“

Pariz, 6. marca. AA (Havas). Predsednik španskega parlamenta, Martinez Bario, ki se zdaj mudi v Parizu, je dal zastopniku Havasa izjavo, da se popolnoma strinja s sklepi sveta narodne obrambe v Madridu. Izrazil je tudi svoje veliko zadovoljstvo nad tem, da je general Miaja vrnil v Madrid, ker je general Miaja tista osebnost, ki bo mogla doseči sporazum z generalom Francu, da se v Španijo končno povrne mir. Kar se nas tiče, odpravljamo zadržanje tistih, ki so se vzdignili proti vladi Negrina, posebno pa se se strinjamo v tem, da je treba vojno končati. Trikrat sem sporočil Negrinu, da ne želim sprejeti predsedništva republike, izjavil pa sem da sem pripravljen sodelovati s tistimi, ki bi hoteli, da se odpravi sedanj položaj v Španiji. To, kar se zdaj dogaja v Madridu, bo moglo povrniti Španiji mir.

Casadove izjave

Madrid, 6. marca AA (Havas) Novinarje, ki so snoči ob 21. prišli v štab vrhovnega poveljstva, da dobe informacije, je sprejel komandant Madrida polkovnik Casado in jim izjavil:

»Preživeli ste zgodovinsko noč. Prepričani smo, da smo storili veliko uslugo Španiji in republiki.«

Na vprašanje, kakšni dogodki so se pripetili v Cartageni, je polkovnik Casado izjavil: »Mornarica se ni uprila proti republiki, temveč proti vladi, ki nima zakonite oblasti.«

Med razgovorom z novinarji so polkovnik Casado večkrat prekinili telefonski klici. Najprej ga je klical general Manuel Matallana, načelnik generalnega štaba Casado mu je sporočil: »Mi smo se uprli. Pripravljeni sem na vse!«

Polkovnik Casado je imel nato daljši telefonski razgovor z notranjim ministrom Paulinom Gomezom Saensom, kateremu je naznanil: »Vsi so se uprli. Pri meni so zbrani zastopniki vseh strank in sindikatov, razen komunistov. Tudi zastopniki armade so tu. Negrinove vlade ne priznavamo več, ker ne zastopa več naroda, ker ni vlada. Trije hočejo vladati nad vso državo.«

Poslednji telefonski razgovor je imel polkovnik Casado z generalom Miajo, kateremu je orisal cilje nacionalnega sveta državne obrambe in končal z besedami: »Pridite v Madrid, sprejeli vas bomo kot vrhovnega poveljnika. Govorimo vam od srca. Pet ministrov, s katerimi sem danes govoril v Madridu, ni maralo verovati v razvoj položaja. Pozval sem jih, naj ostanejo tu, oni pa so raje odpotovali. Pridite sem, toda nikar nam ne pošiljajte generala Matallana. Če pride general Matallana, bi to pomenilo boj do iztrebljenja. Pridite. Sporazumeli se bomo! Kako je v Valenciji? Dobro? Zelo sem zadovoljen. Pridite, visoko vas spoštujem.«

Casado so nato telefonsko klicali še iz različnih drugih krajev republikanskega ozemlja in povsod so mu sporočili, da narod odobrava njegov nastop. V okolici polkovnika Casada vlada velik optimizem. Po prestolnih ulicah korakajo vojaške patrulje.

Valencija, 6. marca. AA. (Reuter). Vojaške oblasti v Valenciji bodo podpre vrhovni svet za obrambo Madrida. V Valenciji je popoln mir.

Republikansko brodovje na poti proti Maroku

Pariz, 6. marca. v. Po došlih vesteh so opazili danes ob 7. zjutraj republikansko vojno brodovje, ki je včeraj odpulilo iz Cartagene, ob alžirski obali, na poti v smeri proti vzhodu. Brodovje obstoja iz treh ali štirih večjih ladij ter nekaj manjših enot.

Beg štirih republikanskih bombarderjev

Oran, 6. marca. AA. Štiri španska vojaška letala s 30 častniki in vojakmi so prispela iz Cartagene ter pristala na letališču v La Senirju. Vojaške oblasti so častnike in vojaške aretirale. Za javnost ni bilo izdano nobeno sporočilo, smatrajo pa, da gre za

vojaške, ki so se udeležili upora v Cartageni.

Negrin in del Vayo zbežala v Francijo

Bilbao, 6. marca. w. Kakor vse kaže, vlada v Madridu veliko razburjenje. Radio postaja v Madridu poroča neprestano o ciljih in namenih novega obrambnega sveta. Pričakujejo se važne odločitve. Ba je bil Negrin, čegar vlada je bila odstavljena, aretiran, vsi politični in policijski komisarji, ki jih je imenoval, pa so bili tako izrečeni svojih dolžnosti. Tudi na podeželju so prevzele vso upravo vojaške oblasti. Po ulicah v Madridu kakor tudi po drugih krajih krožijo vojaške patrulje s strojnimi puškami. V Cuenci so ustrelili tri pristaše bivšega ministrskega prednika Negrina. Aretacio Negrina in del vama smatrajo splošno kot zelo verjetno.

Toulouse, 6. marca. AA. Havas: Negrin in del Vayo sta prispela z letalom v Toulouse.

Vtis v Londonu

London, 6. marca. v. Vestj o osnovanju vojaške junte v Madridu so prekosile vsa pričakovanja. Poročila o vojaškem prevratu potrjujejo prejšnje domneve o neso-glasjih v Madridu, zlasti med komunisti in anarhisti. Po tukajšnjih informacijah polkovnik Casado ni prvi predaji. O Ba-teiru je bilo že dolgo časa znano, da se je branil svoječasno kadrovan v Barceloni in sploh prevzeti katko mesto v vladi med državljansko vojno. Končno smatrajo tudi kot možno, da so bili novi republikanski voditelji v Madridu obveščeni od generala Franca, da morejo od njega pričakovati boljše pogoje za predajo v primeru odstranitve Negrinove vlade. Madridski vrhovni vojaški svet proglašja, da je priporočil po radiu Negrina kot izdajalca, ki je tudi kriv poloma republikanske fronte v Španiji in ki se nikakor več ne more smatrati bodisi kot legalen ali ilegalen zastopnik republikanske Španije. Vrhovni vojaški svet je načelno za časten mir, v nasprotnem primeru pa izjavlja, da je pripravljen nadaljevati odpor do skrajnosti. Prav tako proglašja, da se odslej ne bo mogel odstraniti iz Španije brez odgovornosti noben dosedanj odgovorni vodja španske republike.

Anglija nima več stikov z republikansko vlado

London, 6. marca. AA. Reuter: Ministrski predsednik Chamberlain je v spodnjem domu v odgovoru na neko vprašanje dejal: Če smo priznali vlado generala Franca, se pravi, da ne priznavamo republikanske vlade. O kakšnem diplomatskem zastopstvu angleške vlade pri republikanski španski vladi ni niti govora. Angleški konzularni uradniki na republikanskem ozemlju bodo opravljali svoje odgovarjajoče delo, ki ima namen zaščititi angleške in človečanske interese.

Nove volitve v Belgiji

Razpust belgijskega parlamenta — Nove volitve bodo 2. aprila — Vodila jih bo Pierlotova vlada

Bruselj, 6. marca. AA. Havas: Pierlot je izjavil zastopnikom časopisja, da je sedanja belgijska vlada soglasno sklenila, da je treba predlagati razpustitev parlamenta, ter da je kralj Leopold sprejel predlog vlade. Nove volitve bodo 2. aprila, dotlej pa bo sedanja vlada vodila posle.

Političen položaj v Belgiji je dokaj nejasen, smatrajo pa, da nove volitve n. bo-

do prinesle kakšnih posebnih sprememb glede sedanjih odnosov med strankami. Sedanj parlament je bil sestavljen takole: Socialisti so imeli 70 poslancev, katoliki 63, liberalci 23, rekisti 21, Flamci 21, flamski nacionalisti 16 in komunisti 9 poslancev. Vsega skupaj je belgijski parlament imel 202 poslance.

Nov režim v Podkarpatski Rusiji

General Prhala vodi notranje, finančno in prometno ministrstvo — Uvedba strožjega reda

Praga, 6. marca. h. Predsednik republike dr. Hacha je izdal načelno odločbo o organizaciji državne uprave v Podkarpatski Rusiji. S to odločbo je bila izvršena tudi preosnova podkarpatsko-ruske vlade msgr. Volosina, ter uveden strog red v upravi posameznih resorov. Dosedanji minister dr. Reva je izstopil iz vlade, na njegovo mesto pa je bil imenovan za ministra Štefan Klocurak. V podkarpatsko-ruski vladi bo msgr. Volosin ostal še nadalje predsednik, ter bo vodil posle prosvetnega in pravosodnega resora. General Prhala bo vodil posle notranjega, finančnega in prometnega resora, novi minister Klocurak pa ostale zadeve, industrijo, trgovino, kmetijstvo ter socialno in zdravstveno skrbstvo. Ta preosnova podkarpatsko-ruske deželne vlade ne pomeni kake izpremembe dosedanje politike, ker je tudi novi minister Klocurak pristaša ukrajinske struje v Podkarpatski Rusiji. Z njo je bil napravljen samo red v posameznih upravnih panogah ter točneje določeno področje dela generala Prhale.

Praga zahteva jasnosti od slovaške vlade

Bratislava, 6. marca. h. Ob 16. popoldne se je sestala slovaška vlada, ki je razpravljala o bodočih smernicah notranje politike na Slovaškem in tudi o razmerju z osrednjo vlado v Pragi. Po informacijah iz Prage zahteva osrednja vlada od slovaške, da vendar že enkrat zavzame jasno stališče tako napram tuzemstvu

kakor napram inozemstvu, kakšno razmerje je hoče imeti glede na skupno českoslovaško državo. V Pragi so sili dosedanje dvo-ličnost slovaške politike in zahtevajo razčiščenje.

Obletnica

Masarykovega rojstva

Praga, 6. marca. h. Jutri bo 89. obletnica rojstva prvega prezidenta českoslovaške republike T. G. Masaryka. Ze včerajšnje nedelje je obiskalo pokopališče v Lanih na tisoče in tisoče ljudi iz čeških dežel, ki so grob prezidenta Osvoboditelja zasuli z nešteti venci in šopki, kar je dokaz, kako živi njegov duh še vedno med českoslovaškim narodom. V Pragi so številne trgovine razstavile v izložbah literaturo o pokojnem prezidentu Masaryku, njegova dela ter doprsne kipe. Tudi listi so objavili za obletnico rojstva pokojnega Masaryka spominske članke.

Dodatek k optantski pogodbi z Nemčijo

Berlin, 6. marca. AA. DNB: Nemški in českoslovaški delegati so danes podpisali dodatek h dogovoru z dne 20. novembra l. l. o ureditvi vseh vprašanj in optantskih pravic. Po tem dodatku se obe vladi obvezata, da ne bosta izgnali državljane druge države, ki žive v Nemčiji, odnose v OBR.

Papež in knez namestnik

Brzojavna čestitka kneza Pavla in odgovor Pija XII

Beograd, 6. marca. AA. Po izvolitvi Nj. Em. kardinala Pacellija za papeža je poslal Nj. Vise knez namestnik tole brzojavko: »Nj. Svetosti papežu Piju XII., Vatikan. Prosim Vašo Svetost, da izvoli sprejeti ob izvolitvi za nosilca najvišje in svete funkcije poglavarja katoliške cerkve moje najtopljše čestitke in moje najsrečnejše želje za osebo srečo Vaše Svetosti in za napredek velike katoliške cerkve. Pavle.«

Na to brzojavko je Nj. Vis. knez namestnik dobil tale odgovor: »Nj. Vis. knez namestnik, Beograd. Prisrčno se zahvaljujem Vašemu Visočanstvu za čestitke in želje in pošiljam svoje želje za napredek plemenitega jugoslovenskega naroda. — Pij XII.«

Zahvala naši vladi

Beograd, 6. marca. AA. Predsednik vlade Dragiša Cvetković je danes dobil v odgovor na svojo čestitko papežu Piju XII. tole brzojavko: »Nj. Svetost je z živim zadovoljstvom sprejela čestitke vaše ekselence in se iz

vsega srca zahvaljuje kraljevski vladi in jugoslovenskemu narodu za lepe želje. — Msgr. Tardini.

Hitlerjeve čestitke papežu

Rim, 6. marca. br. Papež Pij XII. je sprejel danes v svoji apostolski misli kot prvega inozemskega diplomata nemškega poslanika pri Vatikanu von Bergena, ki mu je izročil čestitke Hitlerja in nemške vlade. Zatem je sprejel v avdienci pariškega kardinala, s katerim je ostal v razgovoru nad eno uro.

Nemški kardinali pri papežu

Vatikan, 6. marca. AA. (Stefani) Papež je danes popoldne sprejel nemške kardinala: kölnskega nadškofa Schultzeja, vratislavskega nadškofa Bertrama, monakovskega nadškofa Faulhaberja in dunajskega nadškofa Innitzerja. Z njimi se je pogovarjal skoro celo uro. Nato je papež sprejel pariškega kardinala-nadškofa Verdiera.

Podrobna proračunska razprava v skupščini

Začasno ne bo ustanovljena nobena nova gimnazija in nobena razširjena

Beograd, 6. marca. p. V narodni skupščini se je danes pričela specialna debata o posameznih oddelkih proračuna. Za popoldne so odobrili proračune za vrhovno državno upravo, za pokojnine in invalidnine, za državne dolge in za proračun ministristva ter pričeli tudi z razpravo o proračunem resoru.

Seja se je pričela davi ob 9. Po odobritvi zapisnika zadnje seje je predsednik spregovoril nekaj besed v spomin umrlega Toma Oraoca, velikega črnogorskega nacionalnega delavca in bivšega narodnega poslanca.

Vrhovna državna uprava

Financijski minister dr. Djuričić je podal daljši eksponat o vrhovni državni upravi. Udaril je, da so postale postavke za vrhovno državno upravo že tradicionalne. Ker se po cela leta zlepa ne spremene. Leto se je povečala le postavka za narodno službo o 3,4 milijona din.

V debati je med drugim govoril posl. T. Janjanin, ki je v glavnem obravnaval Centralni prestol in način, kako so mu bili dočlanjani krediti. Govoril je o tiskarski cenzuri in o svoji od tiska. Potem je polg drugega razpravljal tudi o državnem svetu in njegovih razsodbah. Poslovanje glavnih kontrol je kritiziral narodni poslanec Tripko Žugič. Proračun vrhovne države uprave je bil nato sprejet.

Pokojnine in invalidnine

O proračunu pokojnin in invalidnin je bil med narodnimi poslanci spet glavni govoril dr. T. Janjanin. Opozoril je, da to razmerje največ upokojujencev pripada resoru notranjega ministra; samo za njih izdaja država 64 milijonov din na leto. Prakse upokojujencev iz drugih kakor zdravstvenih razlogov je treba opustiti. Posl. Pavle Jovićić je zavračal i. litve, da bi bilo v Crni gori največ upokojujencev. Za primerjavo je navedel podatke za dravsko banovino. V območju finančne direkcije, v Podgorici je 3244 upokojujencev, v Ljubljani 7054. Rodbin pokojnin je v zetski banovini 2816, v dravski 6470. V dravski banovini je 2237 pripadnikov invalidov, v zetski 1131. čeprav je postavila Crna gora v svetovni vojni 60 pehotnih bataljonov.

Na pripombe govornikov je odgovoril finančni minister dr. Djuričić. Rekel je, da bo pokojninsko vprašanje predmet njegovega pravega posebnega studija in da se v zadnjih petih letih število upokojujencev ni nadmovalno povečalo.

Posl. Božidar Nedić, predsednik invalidskega združenja se je finančnemu ministru zahvalil za ugodno rešitev invalidskega vprašanja. Sava Danilović se je zahvalil za upokojujence v Hercegovini. Nato je bil proračun pokojnin in invalidnin sprejet.

Državni dolgovi

Financijski minister je v svojem eksponatu razdelil državne dolge v tri skupine: posojila iz predvojne dobe, povojna posojila v inozemstvu ter notranja posojila. Prva skupina posojil je bila urejena s pogodbenimi in s sporazumom. Druga v denarju ne predstavlja mnogo, upniki so v glavnem v Franciji. Vojni dolgovi so se prenehali plačevati, ko so se uklenile reparacije. Notranje dolge je bilo treba velkopotezno konvertirati, kar bi znatno olajšalo njihovo amortizacijo. Podrobno je očitel, kako so nastali notranji dolgovi. Med njimi je vstetil tudi blagajniške zapise finančnega ministristva. Obširno je govoril o bančništvu.

Dr. T. Janjanin je kritiziral odplačevanje dolgov, češ da ni popolno. Po njegovem govoru je bil proračun za odplačevanje državnih dolgov sprejet.

Ministrstvo pravde

Pravosodni minister dr. Viktor Ružić je v svojem eksponatu naglasil, da je proračun v glavnem enak dosedanjemu. Kar je sprememb, se nanašajo na osebne izdatke. Zavzel se bo za to, da bo čim prej izdan zakon o sodnikih.

Debatu je otvoril posl. Vebić, ki je zahteval sodniško stalnost ter kasacijsko sodišče v Ljubljani. Nato so govorili Dragutin Domaganac, Pavle Jovićić, Života Milanić in Tripko Žugič, razen zadnjega vsi JRZ. Vsi so poudarjali potrebo sodniške stalnosti, ki je sodnikom tudi po ustavi zagarantirana. Minister dr. Ružić je rekel, da se strinja z glavnimi zahtevami govornikov. Proračun je bil nato sprejet.

Prosvetno ministristvo

Končno je na dopoldanski seji prosvetni minister Cirić podal svoj eksponat. Obrisal je v njem razvoj šolstva v zadnjih dvajsetih letih. Leta 1920 je bilo v državi 6846 osnovnih šol, sedaj jih je 10.448. Število gimnazij je naraslo od 138 na 200, meščanskih šol od 176 na 240. Ustanoviti bo treba

še več tisoč osnovnih šol, tudi še nekaj meščanskih šol. Vse je gimnazij vsaj za enkrat že dovolj. V prosvetnem resoru je 39.300 nameščenecv, med njimi 31.500 uradnikov.

Minister je podrobno pojasnil razne postavke, zlasti one, ki so povišane, ali nove. Med drugim je v proračunu 175.000 din na Akademijo znanosti in umetnosti v Ljubljani, 561.000 poviška za ljubljansko gledališče, 1.540.000 za stavbe ljubljanske univerze in še posebej 586.000 za povišanje anuitete za vseučiliško knjižnico, 852.000 za strojni inštitut itd. Skupno znaša povišanje prosvetnega proračuna 52,2 milijona din. Predvidenih je 1070 novih namestitev, 750 učiteljskih 100 supletskih, 50 meščanskošolskih in 179 pri drugih ustanovah in zavodih.

Končno je minister sporočil, da do nadaljnjega ne bo otvoril nobene nove gimnazije in na obstoječih gimnazijah nobene novega oddelka. Število gimnazij se je tako namnožilo, da prihaja iz njih toliko intelektualnega naraščanja, da ga ni mogoče takoj spraviti v službo. Ustanavljal pa bo osnovne šole po vsej državi, da se bo vsaj nekoliko zmanjšal še vedno velik procent nepismenosti. Pospeševal bo tudi ustanavljanje meščanskih šol, s katerimi so bili posebno v dravski banovini, doseženi že najboljši rezultati. Tudi učiteljscem bo posvetil vso pozornost.

Dopoldanska seja je bila z ministrovim govorom zaključena. Popoldne se je debatiralo prijavilo okrog 20 govornikov, zato se je seja zavlekla pozno v večer. Največ pozornosti je zvečer zbudil govor voditelja zemljoradnikov Joce Jovanovića, ki je stvarno kritiziral dosedanje prosvetno politiko nekaterih bivših ministrov, posebno onih ministra Stosićevica. Podal pa je tudi več konkretnih predlogov glede pouka na osnovnih šolah, glede srednjega šolstva, vseučilišne in vseučiliške avtonomije.

Jutri bo narodna skupščina razpravljala o proračunih ministristev za vojsko in mornarico, za gradbe in za finance.

Dva nova poslanca

Beograd, 6. marca. p. Nocoj se je sestal verifikacijski odbor Narodne skupščine. Ker je bil njegov dosedajni predsednik Vojko Cvrkić imenovan za ministra je bil za novega predsednika izvoljen dr. Anton Ogrizek. Verifikirana sta bila mandata Cvrkićevega namestnika Svetozarja Leposavića za ljubkički srez in Zivote Jelica kot namestnika dr. Hajduka Veljkovića, ki je medtem postal ban vardarske banovine.

Konstituiranje poslanskega kluba JRZ

Beograd, 6. marca. p. Dopoldne je bila seja poslancev kluba JRZ. Govorniki so ugotavljali da je udeležba poslancev polnoštevilna. Predsednik vlade Dragiša Cvetković, ki so mu poslanci priridili velike ovacije, je obrazložil razvoj političnih dogodkov ter orisal naloge svoje vlade. Rekel je med drugim da »nobene spremembe ne morejo spremeniti harmonije, soglasnosti in trajnosti JRZ kot politične stranke in ne omajati discipline v njenih vrstah.«

Za predsednika kluba je bil izvoljen minister brez portfelja Vojko Cvrkić.

Kjuseivanov obišče Ankaru

Carigrad, 6. marca. AA. Uradno potrjuje, da bo bolgarski min. predsednik Kjuseivanov v kratkem obiskal Ankaru. Točen rok bo določen v teku tedna.

Patriarh Christea nevarno bolan

Bukarešta, 6. marca. AA. Reuter: Kakor pravijo zdravniki, se je zdravstveno stanje predsednika rumunske vlade patriarha Mirona, ki se zdaj mudi v Cannesu, poslabšalo.

Srditi boji na Kitajskem

Sanghaj, 6. marca. AA. Kakor pravijo kitajska poročila, divjajo v srednjem Ho-peju, 125 milj zahodno od Hankova že 10 dni najsilovitejši boji, boji kaktarskih od začetka letošnjega leta še ni bilo. Japonska vojska skuša s pomočjo letalstva prekorčiti reko Han. Mislijo, da je na obeh straneh po 6.000 mrtvih. Prav tako zatrjujejo, da z obeh strani zahtevajo nujno pomoč.

Beleške

Dr. Korošec o političnem položaju

Na zborovanju Kmečke zveze v Celju je v nedeljo govoril tudi predsednik senata dr. Anton Korošec o zunanjih in notranjih politiki. Poudaril je, da si naša kraljevina ne želi vojne in da se v tej smeri giblje njena politika. S prihodom nove vlade se ne bo v tem oziru popolnoma nič spremenilo. Govornik je dal izraza veselju, da je prišla na dnevni red nova politika v razmerju med Srbi, Hrvati in Slovenci. O vsebini in cilju te politike noče govoriti, ker je to uradna politika sedanje vlade, ki o njej lahko dajejo veljavne izjave samo člani vlade. Naša naloga je, da to politiko vlade z vsemi silami podpiramo. Če se nepoklicani kot nekaki zdravniki-mazači in strokovnjaki vsiljujejo za reševanje podrobnih vprašanj, silili smo že govornike, ki naravnost kvarijo politiko nove vlade.

Dalje je dr. Korošec dejal, da je s padcem prejšnjega režima prišlo v politično ozračje več svežega, svobodnega zraka. Toda ne smemo misliti, da se sme sedaj vse storiti, vse pisati in govoriti, kar kdo hoče. Položaj je preveč težak in vprašanji so preveč kožljivi. Dr. Korošec tudi ne vidi razloga, zakaj bi JRZ ne ostala enako pomembna, kakor je bila doslej. Nasprotno misli, da je sedaj še bolj potrebna. Spremembe v vladi ne smejo nikogar motiti. Stalna je samo dinastija, ministri in vlada pa pridejo in zopet grede. Kadar končajo svoje delo. Za one, ki so pametni je še možnost, da se vrnejo. Tisti, ki niso pametni, se ne vrnejo več.

Tožba zaradi koruze

Skupina občanov iz Knina je, kakor poročata spliška »Novo doba« vložila pri državnem tožilstvu v Splitu kazensko prijavo proti kninskeemu županu in nekaterim občinskim odbornikom zaradi zlorabe uradne oblasti. V prijavi zatrjujejo podpisniki, da so ovačeni prodajali koruzo, ki jo je nabavila občina po cenejši ceni s pomočjo brezplačnih prevoznih, samo tistim osebam, ki so volile 11. decembra listo dr. Stojadinovića. Občinski organi so imeli pri prodaji koruze pred seboj spiske volilcev in izjavljali, da ne smejo prodati niti enega koruznega zrna volilecem liste dr. Mačka.

Kakor trdi ovačba, so se člani občinske uprave izgovarjali s tem, da imajo tako naročilo od bivšega ministra dr. Nika Novakovića, ki jim je bil koruzo tudi prekrbel.

Nemški odmev izjave posl. Gabrovske

»Völkischer Beobachter« poroča pod naslovom: »Mačkova zahteva odklonjena. Novih volitev v Jugoslaviji ne bo?«. da je izjava poslanca Gabrovske, ki jo je dal v imenu vladne večine pred glasovanjem o proračunu, vzbudila veliko pozornost. Dočim je do sedaj prevladovalo mnenje da bo po sprejetju proračuna in po uveljavljenju novega volilnega zakona sedanja skupščina razpuščena, da bi mogla nova skupščina izvesti sporazum s Hrvati. Je poročevalec vladne večine zastopal mišljenje, da naj sporazum napravita sedanja vlada in njena večina. Nov volilni zakon torej ni potreben. Kakor znano pa je dr. Maček postavil kot enega svojih glavnih pogojev zahtevo po novih volitvah.

»Völkischer Beobachter« k temu svojem poročilu ne pristavlja nobenega komentarja.

Izmenjava časopisov in knjig med nami in Nemčijo

Pišajo nam: Povodim konkretnega primera se postavlja sedaj zanimivo vprašanje našega plačilnega prometa z Nemčijo glede knjig in tiskovin. Nedavno so namreč nemške finančne oblasti odklonile dovoljenje za plačilo Mohorjevih knjig, ki imajo na Korošecem precej naročnikov. Še iz časa ko je bil sedež Mohorjeve družbe v Celovcu s tem je dosedanja udeležba koroških Slovencev na izdanih Mohorjeve družbe onemogočena. Tudi za plačilo časopisov iz Jugoslavije se pojavljajo slične težave. Na drugi strani pa prihaja v Jugoslavijo ogromna množina nemških knjig in časopisov, za katere do danes ni bilo z naše strani nobenih plačilnih težkoč. Neobhodno bo, da se vprašanje medsebojnega plačilnega prometa med Jugoslavijo v pogledu knjig in časopisov uredi ali po načelu izenačenja v vrednosti, ali pa po načelu polne reciprocitete.

Sedem nemških praznikov

Nemški notranji minister je izdal uredbu o obveznem izvešanju zastav na ozemlju Velike Nemčije. V bodoče bodo morale vse nemške hiše izvesti zastave vsaj sedemkrat na leto: 18. januarja na dan ustanovitve nemškega rajha, 30. januarja na dan prevzema vlade po narodnih socialistih, 12. marca v spomin v vojnih padlih Nemcev, 20. aprila na rojstni dan kancelarja Hitlerja, 1. maja na praznik dela, 1. oktobra na dan zahvale za žetev in 9. novembra v spomin narodnih socialistov, ki so padli v borbi za narodnosocialistične ideale.

Nogomet ni za ženske

Beograd, 6. marca. p. V Zagrebu so namerali ustanoviti žensko nogometno zvezo. Ministrstvo za telesno vzgojo naroda pa je ustanovitev organizacije prepovedalo na osnovi strokovnega mnenja glavnega sanitetskega sveta, ki je izrekel, da je nogometni sport ženskam škodljiv.

Iz državne službe

Beograd, 6. marca. p. Pri državnem pravobranilstvu v Ljubljani je napredoval za vsrgega svetnika 4/1 dr. Ivan Tkavec.

V sodni službi so bili premešteni pisarniški uradniki: Miran Majcen iz Novega mesta v Žužemberk, Milan Gustić iz Šmarja pri Jelšah v Radovljico, Vladimir Melihar od okrožnega sodišča v Ljubljani k okrožnemu sodišču v Novem mestu in namestnik čuvaja Anton Caverčak od okrožnega sodišča v Ljubljani k okrožnemu sodišču v Novem mestu. — Napredovala sta v 3/1 sodnik okrajnega sodišča v Ribnici Anton Cepuder, v 3/2 pa starejša okrajnega sodišča v Selnici Karol Turk.

V železniški službi so premešteni prometnik Anton Lovrić iz Metlike v Oslaji pomožna prometnika ložef Ostrovišnik iz Bircne vasi v Trebnje in Alojz Jelenc pa iz Oslaji v Bircno vas.

Göring se bo sestal z Bonnetom

Pariz, 6. marca. h. Po nekaterih vesteh naj bi se maršal Göring, ki je prišel v San Remo, sestal tam s francoskim zunanjim ministrom Bonnetom. Te vesti morda najni krogi v Parizu sicer demantirajo, smatrajo pa kot mogoče, da bo maršal Göring za svojega bivanja v Italiji napravil izlet na francosko riviero, kjer bi se morda sestal s francoskim zunanjim ministrom.

Rumunsko-poljsko zavezništvo okrepljeno

Pri razgovorih med Beckom in Gafencom je bilo ugotovljeno popolno soglasje v političnih in gospodarskih vprašanjih

Varšava, 6. marca. AA. Po končanem obisku rumunskega zunanjega ministra Gafenca v Varšavi je bilo objavljeno naslednje uradno poročilo:

»Med obiskom v Varšavi je imel rumunski zunanjni minister g. Gafencu s poljskim zunanjim ministrom Beckom daljša razgovora, v katerih sta oba ministra zelo pri srčno proučila vse probleme, izvirajoče iz poljsko-rumunske zveze in iz političnih in geopolitičnih položajev obeh držav. Oba sta ugotovila popolno soglasje in koordinacijo svojega dela v političnih in gospodarskih zadevah, ki se tičejo obeh zavezniških držav.«

Gafencu je popoldne izjavil novinarjem o svojih razgovorih z Beckom, da so rodili ugodne rezultate. Na Poljskem je našel veliko razumevanje za rumunske interese in rumunsko politiko. Isto razumevanje kažejo rasprostri Rumuniji in Poljski tudi »Zave Ba« inške zveze. Posrečilo se je d. e. koordinacije političnega delovanja Poljske in Rumunije na področju skupnih interesov. Obe zavezniški državi sta pripravi medsebojno si olajšati udržitve prijateljskega razmerja z nepravimi državami, posebno s sosedi. Kar se tiče gospodarskih vprašanj, se s predvsem proučiti problemi boljših premetnih zvez med Poljsko in Rumunijo in je upati, da se ta stvar prav v kratkem dokončno uredi.«

Gafencu je d. l. da je prošil Becka, naj na svojega londonskega obiska počeka skupno stališče Poljske in Rumunije v petrolejskem vprašanju. Ta zadeva ni v notranji zvezi s koloniziranim vprašanjem. Kar se tiče Madžarske, je treba z vsemi silami st. meti za to, da bosta imeli Rumunija in Poljska dobro razmerje z njo, manjšinsko vprašanje pa je ostalo slej ko prej problem rumunske notranje politike.

Na koncu je Gafencu podčrtal, da spremljata Poljska in Rumunija z največjo oornostjo in v popolnem medsebojnem razumu razvoj dogodkov v Karpatski Rusiji.

Ob 15 je Gafencu odpotoval nazaj v Bukarešto.

artin

Dobra prebava je pol zdravlja! Lahko normalno izpraznjenje pri zapelki, lenivosti črevesja vam omogočajo Artin dražeje dr. Wandera.

2 komada din 1.50, 10 komadov din 8.—, 60 komadov din 27.—.

Reg. S. bi. 2211/33

Poljska se vedno bolj naslanja na Francijo

Pariz, 6. marca. o. Obisk rumunskega zunanjega ministra Gafenca v Varšavi je vzbudil v pariških političnih krogih največje zanimanje. Dobro informirani krogi ga smatrajo za največji politični dogodek po Monakovem. Varšava se je odločila za sporazum z demokratičnim veselilom. S tem se bo morala v Srednji Evropi pričeti nova doba zgodovinskega razvoja. Kar je zunanji minister Bonnet že davno pripravil in tudi omenil v debati na zadnjem zasedanju senatskega zunanjepolitčnega odbora to se je pričelo sedaj izvajati. Poljska se zmerom bolj naslanja na Francijo, hkratu pa je začela urejevati tudi svoje odnose s francoskimi prijatelji. mi v Srednji Evropi. Petrescu Comnen je vodil lisa nespretno politiko. Gafencu je na mah pridobil Becka za sodelovanje s celo vrsto balkanskih držav. Predočil mu je pomen bloka 80 milijonov ljudi, ki bi mogel odločilno vplivati na ohranitev ravnovesja v Srednji Evropi. Ta blok bi imel svojo izhodno točko v poljsko-rumunski zvezi. Obsegal pa bi vse države od Črnega, Egejskega in Jadranskega morja. Zanimivo je, da se je prav v zvezi s to novo politiko Rumunija odrekla svojemu prvotnemu stališču, da ne more pristati na skupno poljsko-madžarsko mejo. Sedaj je Gafencu poudaril, da Rumunija nikakor ne more podpirati na pol samostojne Karpatske Ukrajine, ki bi živel pod protektoratom neke severne velike sode in izvajala njeno politiko.

Chamberlain o Beckovem obisku v Londonu

London, 6. marca. AA. Danes je Chamberlain izjavil v spodnji zbornici: Z zadovoljstvom lahko sporočim spodnji zbornici, da bo poljski zunanji minister Beck v kratkem obiskal našo državo. Britska vlada pozdravlja ta obisk, ker bo dana prilžnost proučiti stvari, ki so skupnega interesa za obe državi.

Veliko tihotapstvo deviz in valut iz naše države

Zanimive aretacije v Beogradu — Za 40 milijonov deviz in valut pripravljenih za prenos v inozemstvo

Beograd, 6. marca. p. Kriminalna policija je odkrila veliko, prav senzacionalno mednarodno tihotapstvo afero. Številni ljudje so pod vodstvom 13 bančnikov tihotapili devize in valute iz države v tujino. Vsi so bili aretirani; večina med njimi je židovskega rodu. Glavni vodja tihotapske družbe je direktor pariške banke Comptoir d'Antin Emil Ciprut, ki je iz Perzije. V afero je zapletena vsa beogradska črna borza.

Emil Ciprut je bil že nekaj časa v poslovnih zvezah z beograjskimi bančniki in spekulanti na črni borzi. Razen njega je bilo aretiranih še 12 spekulantov in večje število drugih ljudi. Zbrali so že za okrog 40 milijonov din deviz in valut, ki so jih nameravali v kratkem iztihatapiti v tujino.

Lepo uspelo zborovanje JNS in JNS v Slov. Konjicah

Konjice, 5. marca. V dvorani tukajšnjega Narodnega doma sta bila danes dopoldne občna zborovanja organizacije JNS in OJNS, ki sta spreminila v veliko politično zborovanje. Prisotnih je bilo blizu 300 strankinih somišljenikov — samih kmetijskih mož, fantov, obrtnikov in delavcev — iz vseh občin sreza. Občna zborja je na željo vseh zborovalcev vodil najagilnejši strankin organizator v srezu, dosedanj tajnik sreske organizacije Ciril Zagar, ki je bil tudi strankin sreski kandidat pri skupščinskih volitvah. V svojem pozdravnem govoru se je potem, ko je očitel vse težave in politične novosti sreza v zadnji dobi, zborovalcem zahvalil za krasno udeležbo, v prvi vrsti pa tistim, ki so 11. decembra možato ostali zvesti svojemu naprednemu političnemu prepričanju. Prečital je tudi pozdravno pismo senatorja in ministra v p. dr. Alberta Kramerja.

Sločila so zanimiva in z zadovoljstvom sprejeta poročila funkcionarjev obeh organizacij in volitve novih odborov. Ponovno sta bila izvoljena dosedanja priljubljena predsednika obeh organizacij Fran Soručar in Fran Bertonec.

Zborovalci so posebno toplo pozdravili obo zastopnika strankinega vodstva iz Ljubljane poslednjega podpredsednika strankinega banovinskega odbora bivšega narodnega poslanca Milana Mravljeta in predsednika banovinskega odbora strankine mladinske organizacije inž. Jožeta Rušca, ki sta bila najavljena tudi kot glavna govornika.

Je prvi poročal inž. Jože Ruš. Pozdravil je zborovalce v imenu mlajše strankine generacije ter obširno govoril o težki politični borbi naprednih ljudi v zadnjih treh letih, ki pa so jo junsko prestali tes

očevali, okreplili in očistili svoje postojanke. Z bodrilnim pozivom k nadaljnjemu vstrajnemu delu je s posebno zahvalo mladim tovarišem, ki se tako vidno pojavljajo v političnem življenju končal svoja izvajanja ob velikem odobravanju.

Pri živahni debati se je pred zaključkom zborovanja oglasil k besedi kot navaden strankin član tudi bivši poslanec Milan Mravlje. V veliko zadovoljstvo je navzočih in neprestanem prijetjevanju se je dotaknil vseh najvažnejših javnih vprašanj, ki danes tarejo našega malega človeka na deželi in v mestu. Odgovarjal pa je tudi na številna vprašanja, ki so jih stajvali posamezniki.

Zborovanje je trajalo nad dve uri in so se vsi udeleženci razhajali zadovoljni.

★

Seja JNS v Mokronogu

V soboto popoldne je bila seja sreskega pododbora jugoslovenske nacionalne stranke na Bistrici pri Mokronogu za sodni okoliš Mokronoga. Na seji so bile zastopane vse občine. Sprejeti so bili sklepi o poživljenju strankinega dela v teh krajih. Seji je prisostvoval podpredsednik banovinskega odbora Milan Mravlje.

Vremenska napoved

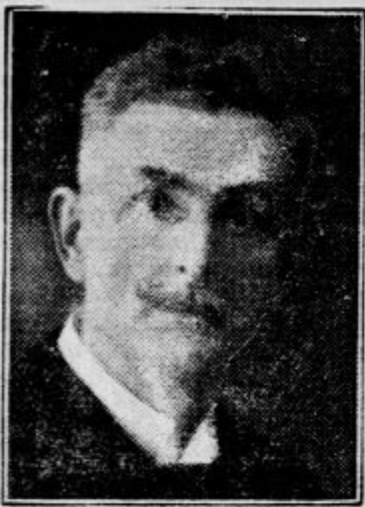
Zemunska: Toplejše vreme, pretežno oblačno z dežjem v zapadnih krajih.

Dunajska: Izpreminjajoče se zapadno vreme z lokalnim dežjem, močni zapadni vetrovi, do višine 1.500 m bo pomaklo lahno snežilo. Temperatura bo padla, ponoči nekoliko mrzlo, podnevi okoli 10 Celzija.

Naši kraji in ljudje

Kvirin Pertl †

V mariborski bolnišnici je umrl v 63. letu upokojeni šolski upravitelj g. Kvirin Pertl, ki je polnih 34 let služboval kot šolski upravitelj pri Kápelu. Svoje otroke je vzgo-

jil v narodnem duhu, sin je zdravnik v mariborski bolnišnici, hčerki pa učiteljici. Pogreb blagodejnika bo danes ob 16.15 iz mrtnišnice na mestno pokopališče na Pobrežju. V zornem vzgledu bodi ohranjen trajen spomin, preostali naš sožalje!

France Verbič †

Ljubljana, 6. marca

Na svojem domu na Bregu št. 1. je v noči od nedelje na ponedeljek za zmerom zatisnil oči g. France Verbič, zastopnik trdke I. C. Mayer. Vest o njegovi smrti je globoko prevzela vse, ki so ga poznali, poleg njegovih stanovskih tovarišev tudi množico prijateljev in znancev, ki so ga cenili kot šegavega, vedrega družabnika, kakršnih je zmerom manj med nami.

Doma je bil France Verbič iz Mengša, kjer se je rodil leta 1883. Trgovine pa se je izučil pri Grobelniku v Ljubljani. V Mayerjevo trdiko je vstopil januarja 1910 in do 1925 je v trgovini ostal kot prodajalec, nato pa je postal potnik za bivšo Štajersko. Pokojnik je bil zmerom najboljši tovariš, ki so ga vsi ljubili zaradi njegovega odkritega, iskrenega značaja. Ker je bil službeno skoraj neprestano na poti, si je po vsaj večerji pridobil mnogo prijateljev. Že pred leti je začel bolehati in je najprej iskal zdravlja v zdravilišču na Klenovniku, kjer se je izprva precej okrepil. Zadnji čas pa se mu je stanje spet poslabšalo, a marljiv in neugnani je vzdržal v službi in se je šele v začetku februarja vrnil z zadnjega potovanja. Nedavno je moral na Golnik, kjer pa je ostal le nekaj dni. V soboto se je vrnil v Ljubljano umret.

Pokojnika, ki je zapustil globoko užaloščeno soprogo in štiri otroke, spremeni k večnemu počitku na pokopališču k Sv. Križu v sredo ob 16. izpred mrtnišnice na Vidovdanskim cesti. Francetu Verbiču, ki je bil zmerom goreč in zvest narodnjak in naprednjak, bomo ohranili najlepši spomin, preostali pa izrekamo odkritosrčno sožalje!

Domačin iz Kočevske Reke

Malo imamo danes ljudi, ki bi se nesebično žrtvovali za narod, in še manj jih je, ki bi zanj delali na tako izpostavljenem polju, kakor je Kočevska, kjer človek za svoje narodnostno delo največkrat žanje le prezir in šikane svojih nasprotnikov, če se mu ne zgodi še kaj več. Eden izmed takšnih redkih je posestnik Franc Lavrič iz Kočevske Reke, ki bo prihodnje leto imel na ramah že šest križev, pa je še ve-

dno zdrav in čil, vedno pripravljeno, da pomaga tam, kjer je treba prijeti za delo v korist Slovencev. Visto let že stoji na čelu slovenskih ljudi na tem koncu Kočevske, dostikrat je razočaran, a kljub vsemu še vedno poln idealov in prepričanja v boljše čase.

Rojen leta 1880, v Loškem potoku, kjer ljudje bolj pojejo, kot govorijo je že v rani mladosti v borbi za kruh prestal mnogo nevičarnosti. Tolkel je kamenje, potem pa odrinil v svet, odšel je med tesarje v Liko, od tam na Hrvaško in na Madžarsko. Toda vedno se je vračal v domače kraje, kjer je končno tudi ostal, se oženil in ustvaril domačijo v Travniku pri Loškem potoku. Ko mu je umrla njegova prva žena, se je naselil v Kočevski Reki, tu se je vnovič poročil in ustvaril si je novo domačijo, ki jo je iz leta v leto polepšaval in širil, dokler ga ni zadela nesreča. Ob priliki velikega požara v Kočevski Reki, ki je upepelil skoraj dvajset domačij, je zgorela tudi njegova. Vendar ni obupal, Z vztrajnostjo je začel znova in danes je njegova domačija ena izmed najvidnejših.

Od vsega početka, ko je prišel v Kočevsko Reko pa do danes, dvajset let je medtem minulo. Je bil odločen narodnjak in marljiv prosvetni delavec, ki se je znal za slovensko stvar postaviti povsod in se ni ustrašil nobenega napora in groženj. Kdor ga vidi še danes, kako med mladino bistra v domačem pevskem zboru, mu mora s nami vred reči le: le naprej, brez mi-ru, gospod Lavrič. Tudi Slovence na Kočevskem bodo prišli lepši dnevi! Dr.

Odgovorna služba progovnih nadzornikov O svojih težnjah in težavah so razpravljali v nedeljo

Ljubljana, 6. marca

V gostilni »Novi svet« so včeraj popoldne zborovali člani Pododseka nadzornikov progovne službe. Predsednik pododseka g. Jože Jereb je poročal o delovanju društva. Poročila odborikov so pokazala, da društvo v pretekli poslovni dobi ni moglo izkazati kdove kakšnih uspehov, toda ne po lastni krivdi. Kaže, da tudi temu stanu ne gre vse gladko na roko, ko kdaj potrk za rešitev stanovsko važnih življenjskih vprašanj.

V dolgotrajni debati med razpravljanjem o slučajnostih, ki je sledilo poročilu in volitvam, so zborovalci poudarili poglobitve potrebe svojega stanu, ki jih bo treba začeti odločno reševati. Predvsem bo delo društva posvečeno skrbnemu prizadevanju za izposlovanje doklad za službene obleke. Progovni nadzorniki namreč sodijo: če je mogoče najti proračunske možnosti za doklade za službene obleke drugih državnih uslužbencev, se bodo te možnosti morale najti tudi zanje. Saj opravljajo tako delo, pri katerem obleka mnogo trpi, če pomislimo zlasti na nadzorovanje predorov, ki jih je na območju ljubljanske direkcije gotovo dovolj in ne prav k. tih. Nadalje skrbijo povzročiti nadzornikom vprašanje odmere stanarine, ki naj bi bila pravična in ne bi smela zasledovati zaslužkarskega cilja. Polagoma bi bilo nadalje treba mo-

dernizirati progovno službo. Nadziranje dolgih prog je zelo težavno in na nevarnem, hribovitem terenu zdravju marsikdaj škodljivo, če se pomisli, da morajo nadzorniki opravljati svoja nadziranja na kolesu. Zaradi tega bi bilo treba službo motorizirati po zgledu sosednih držav. Preobremenjenost nadzornikov bi bilo treba odpraviti tudi na ta način, da bi jih z nastavitvijo pisarniških moči rešili upravnih poslov, za katere prav za prav niti nastavljeni niso. Najtežje vlogo pa imajo vsekar nadzorniki na tistih progah, kjer so dolgi predori, in pa tam, kjer tečejo proge skozi soteske. Mimo tega, da je služba na takih progah včasih celo življenjsko nevarna, je v splošnem tudi trša in zahteva več časa kakor na drugih progah, zato nadzorniki na teh progah upravičeno terjajo doklade, ki jih nadzorniki v sosednih državah uživajo poleg mnogih drugih privilegijev.

Po debati o teh vprašanjih je predsednik g. Jereb obljubil, da se bo uprava društva za vse iznešene težnje kar najodločneje zavzela na vseh pristojnih mestih. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Jože Jereb, za podpredsednika Ignac Veretnik, za tajnika Albin Mlakar, za blaginika Janez Kalinšek, za odbornike: Alojz Kompare, Stanko Stanič, Ivan Lovšak in Avgustin Oblak. Za nadzornike pa Jože Skorjanec in Jože Turšič.

Varuhi tistih, ki so za zapahi

Društvo pravosodne straže je zborovalo

Ljubljana, 6. marca

Vse popoldne do poznega večera se je v razpravi dvorani kazenskega senata ljubljanskega okrožnega sodišča vršil občni zbor Društva pravosodne straže, ki ima svojo centralo v Ljubljani, podružnice pa skoraj na vseh sedežih sodnih jetnišnic. V društvu je včlanjenih okrog 380 jetniških paznikov in paznic iz vse države.

Zborovanja so se poleg skoro polnega števila paznikov iz jetnišnice ljubljanskega okrožnega sodišča udeležili tudi delegati iz podružnic v Celju, Mariboru, Novem mestu, Zagrebu, Varaždinu, Sarajevu, Banjaluki, Subotici, Splitu, Tuzli in Mostarju. Zborovanje, ki je mestoma potekalo zelo živahno, je namesto obolevalega predsednika Ivana Možine vodil društveni podpredsednik Jože Hočevar. Pazniki so z zadovoljstvom sprejeli na znanje poročila odborikov o delovanju društva v preteklem letu, potem pa so se izdatno poslušali besede v teku debate, v kateri so iznesli marsikatera boleča stanovska vprašanja. Kakor se dá iz govorov posameznih odborikov in članov razbrati, spada med najvažnejša vprašanja državna podpora za

službene obleke. Dasi so se društvo in tudi skoraj vse podružnice pogosto z raznimi spomenicami zatekale k pravosodnemu ministru za ugodno rešitev tega vprašanja, vendar niso dosegla zadovoljivega uspeha. Jetniški pazniki so se zato morali pogosto zatekati k skromnim prihrankom lastne denarnice, če so hoteli biti svojemu stanu primerno dostojno oblečeni. Zelo boleče je tudi vprašanje doklad za nočno delo. Čeprav jim doklade po uredbi pripadajo, jih ne dobivajo ali pa v zelo zmanjšanem obsegu. Nadalje se marsikateri pazniki čutijo močno prizadeti s tem, da ne opravljajo službe kot zvaniki, kakor bi jim šlo po uredbi, temveč marsikaj tudi kot navadni služitelji ali pa le kot dnevničarji. Zelo pa tudi pogrešajo doklad, ki so jih nekdanj dobivali za žene, pa so jim bile vzete. Sicer doklade niso bile kdovekaj izdatne, toda pri majhnem zaslužku so se vendarle poznale. Tako jetniški pazniki sedaj pričakujejo prav za prav edinega izboljšanja le še od nove uredbe, za katero se nadejajo, da bo kmalu stopila v veljavo.

Zborovalci so soglasno sklenili ponovno izvolitev starega odbora s predsednikom Ivanom Možino, podpredsednikom Jože Hočevarjem, tajnikom Maksom Gregorcem in blaginikom Ivanom Pečarjem. Po starem običaju so jetniški pazniki po zborovanju priredili preprosto, a lepo uspešno zabavo v Mikličevi lovski dvorani.

Tragična smrt preužitkarja

Skocijan, 6. marca

Bivši ugledni posestnik 78letni Jože Kralj iz Stare vasi je iz časopisja izvedel, da bodo dobivali starši in svoji v vojni padlih doživljensko rento. Možu je padel najstarejši sin v vojni in je zato domneval, da bo tudi on dobival pokojnino. Zato se je preteklo sredo napotil v Martinj vas pri Mokronogu k vodstvu invalidske organizacije. Popoldne se je vračal v spremstvu Metke Češnovarjeve proti domu.

Sla sta po bližini čez hribe in je med potjo tožil spremeljevalki, da mu ni dobro in da bi mu takoj odleglo, če bi imel vsaj pol litra vina. Hodila sta skoro ves čas ob vinogradih in tako prispela v Zagradsko goro do vinograda posestnika Alojza Jeruca iz Goriške vasi. Tu je Jeruc postregel Kralju s kruhom in vinom. Kralj je pojedel nekaj kruha in popil kake tri čase vina. Zahvalil se je Jerucu za kruh in vino, se dvignil in hotel oditi. Napravil pa je nekaj korakov in že se je sesedel.

Na prestrašen krik Jeruca so pritekli skupaj ljudje, ga dvignili, ribali in ga skušali z umetnim dihanjem spraviti k zavesti.

Še hitreje postane

Vaše perilo čisto in snežno belo od Albus-terpentinovega mila. To prijetno milo razkroja nesnago in ne pokvari ne barve in ne tkanine.

Albus-terpentinovo milo obvaruje Vaše perilo

toda Jože Kralj je bil že mrtev. Zdelo ga je bila kap. Takoj so o tragični smrti obvestili njegovega sina, ki je prišel po očeta z vozom in ga odpeljal domov. V petek so vrlega moža pokopali ob veliki udeležbi občinstva, kar je pričalo, kako priljubljen je bil raiški - Njegovim domačim naše iskreno sožalje!

Hifzi Bjelevac

Te dni praznuje 25letnico književnega in 20letnico novinarskega dela zaslužni muslimanski kulturni in socialni delavec g. Hifzi Bjelevac iz Sarajeva. Pot njegovega življenja je nenavadna, kakor so po svoji snovi nenavadna tudi njegova dela. Rojen med hercegovskim kamenjem je dovršil šole v Mostarju in Carigradu. V svojem

grškega pokreta s pričetkom turanskega pokreta, iz katerega je vzklik kemalizem in z njim sodobna Turčija. Leta 1921 je iznenadil čitatele z impresionističnim in sentimentalnim »Aprilskim deževjem« z lastnimi doživljaji v lepi umetniški obliki. Andričeva Zabavna biblioteka je izdala njegov roman »Melika«, v katerem je podana težnja za emancipacijo muslimanke. Roman »Ana Zoloti« iz leta 1928 je zajet iz bosanskega gozdovja in riše trpljenje domačega delavca pod izkoriščevalnim kapitalom tujece. Problem človeške sreče je obdelal v izredni tehnični in umetniški formi v romanu »Zidanje srečnega doma«, s katerim je iz Turčije in iz svoje Bosne zašel med brate Slovence in v mednarodni svet. To njegovo poslednje tiskano delo je ugledalo beli dan leta 1934. Nato je napisal še roman »Jesen na obalah Mramornega morja«, v katerem riše sedanje turško življenje skupno z vizijami starega Bizanca. Nadalje je napisal libreto za opero »Carica Ashera«, zadnji čas pa obravnava politično in socialno zgodovino kemalistične revolucije.

Vsa dela Hifzija Bjelevca odlikuje izreden pripovedovalni talent, odličen slog in dobro poznavanje razmer in problemov, ki režejo globoko. Popolnoma Hifzija Bjelevca je velika. Malo kateri naš književnik se lahko pohvali kakor on, da so njegove izjave razprodate. Kot novinar je pričel Hifzi Bjelevac delovati skupno s pokojnim Sahibom Korkutom takoj po prevratu. Nekaj časa je sam izdal revijo »Novi vijek«. Kot urednik ali sodrnik ali dopisnik je bil zaposlen pri večini naših glavnih dnevnikov v Sarajevu, Zagrebu, Beogradu in Ljubljani. Bil je tudi tiskovni ataše v Carigradu, zdaj pa se trudi za napredek tujskega prometa.

Pri lenivem črevesju in slabem želodcu s nerazpoloženjem za jed zaradi zapeke naj se uporablja že oddavna poznana naravna »Franz-Josefova« grenčica. Zelo pogosto je ugotovljeno, da je »Franz-Josefova« grenčica zlasti koristna domače sredstvo, kajti gre za to, da se prebavni kanal v jutru izčisti s kakim salinskim sredstvom za iztrebljanje.

Ort. reg. S. br. 15. 485-33

prvem romanu »Pod drugim solncem«, ki je izšel tik pred svetovno vojno, je živo orisal življenje bosanskih muslimanov v Turčiji in mladostniški pokret. Prve pričetke borbe za emancipacijo muslimanke v Bosni je opisal v realističnem romanu »Minka« leta 1917. To delo je zaradi svoje iskrenosti prišlo pred sarajevsko sodišče in so ga na razpravi v celoti prečitali. Poleg novel iz življenja majhnih ljudi z velikimi dušami »Na kraju« je leta 1920 izdal roman »René Logotetides« iz zgodovine vse-

Zmaga glasbenega genija v borbi za priznanje!

V tem filmu izvaja velik filharmonični orkester odlomke iz sloviti Mozartovih oper: »Figarova svatba« in »Carobna piščalka«.

KINO UNION — tel. 22-21.

Prekrasen, nepozaben film o življenju in o ljubezni enega največjih glasbenih genijev. V gl. vi. Liane Haid, Stephen Haggard, Victoria Hopper, obitelji Mozart, Weber, itd.

Predstave ob 16., 19. in 21. uri. — Zunanji posnetki izdelani v Solnogradu.

Wolfgang Amadeus

MOZART

»LJUBLJENEC BOGOV«

Z besedo in filmom po Kočevskem

Bilo, na pustni torek zjutraj, ko smo na kočevski postaji natovarili naše stvari na voz in jo potegnili proti Kočevski Reki in potem še dalje v Borovce. Sapa je mrzlo pihala, toda to nas ni motilo. Blizu bliže smo prihajali našemu cilju, kjer bomo med predavanji, vrtenjem filma in nabiranjem statističnega gradiva ter v medsebojnih razgovorih z ljudstvom prebili teden dni naših sestrskih počitnic.

Kočevska je prijetna tudi pozimi. Smučarji bi našli tu polno prijetnih terišč. Toda mi nismo prišli zaradi zabave, ampak na delo, ki je v teh krajih prepotrebno. Že nekaj let prireja JNAD Jugoslavija, odnosno prej njen predhodnik JNAD Jadran, na Kočevskem vsako leto po dva narodno-obrambna delovna tabora. Ti tabori imajo namen, da se nudi moralna opora Slovence na Kočevskem in njih vsakodnevni borbi za kruh in prepričanja, v borbi, ki se vojuje v težkem ozračju pristika. Imajo namen, da se povzdigne prosveta med našimi ljudmi tu doli, da se jim nudi prilika, da čujejo domačo besedo in čujejo našo pesem, ki je tako redka v teh krajih. Slednjič pa imajo tudi ta smoter, ki ni ravno zadnje pomena, da se zberejo statistični podatki o položaju našega življa in da se potem lahko pokaže na ta ali oni način vsa beda, v kateri žive Slovenci na Kočevskem. V našem časopisu

se posebno v zadnjem času sicer dosti piše o Kočevski. Z realnim prikazovanjem prilike se hoče vzbuditi v narodu zanimanje za ta zapuščen košček zemlje in ga pripraviti do tega, da sodeluje po svojih močeh pri reševanju problema. Ali kljub vsemu: govori komurkoli, vsak ti bo verjel le do polovice ali pa bo mislil, da pretiravaš, ko mu opisuje žalostno stanje našega človeka na Kočevskem. Tu ne preostane ničesar drugega, kakor da nasvetuje vsakemu takšnemu nevernežu, naj si na lastne oči ogleda Kočevsko. Šele takrat jo bo lahko razumel, šele takrat se bo tudi on zavedal tega, česar se zdaj na žalost zaveda le malo ljudi: da je treba Kočevski nujno pomoči, pomoči in zopet pomoči. Tu ne pomagajo lepe besede, le dejanja lahko store kar je potrebno.

Prispeli smo v Kočevsko Reko, 24 km oddaljeno od Kočevja. Toda ustavili smo se le za kratek čas. Naša prva postaja je Borovce, še šest km od Reke, kjer bomo ostali tri dni. Ljudje so veseli našega prihoda, sprejemajo nas kakor stare znance, čeprav smo večinoma drugi, nego so bili lani. Že lansko leto je namreč »Jugoslavija« imela v Borovcu svoj tabor, ki je prebil led nezaupljivosti, katere so se bili navzeli ljudje zaradi tega, ker so leta in leta ostajali popolnoma osamljeni. Prosvetni večeri, ki smo jih imeli v šoli, so na najlepši način

dokazovali to našo trditve: do 150 ljudi je vsaki večer do kraja napolnilo šolsko sobo in z zanimanjem sledilo našim izvajanjem, bodisi, da je bilo to predavanje ali film ali pa pesem ali godba. Lepšega uspeha si nismo mogli želeli, posebno, ker je mnogo naših obiskovalcev, torej, da bo zaradi svoje udeležbe na naših večerih drugi dan in bog ve ob kakšni priliki še, nanje deževalo šikane njihovih delodajalcev. Toda večerne predstave niso izpraznile našega bivanja tam doli. Vsak dan so bili na sporedu obiski okoliških krajev in poseti pri naših ljudeh, ki so nas z nestrpnostjo pričakovali in nam bili nad vse hvaležni, da smo se jih spomnili in jih nismo pozabili.

Prehitro so nam potekali dnevi v Borovcu. Morali smo dalje, odnosno nazaj, v Kočevsko Reko, da se tam izvršimo svoje naloge. Le obljuba, da se še vrnemo, je potolažila ljudi, ki nas skoraj niso pustili stran. V Kočevski Reki smo imeli na sporedu dve večerni predstavi in popoldansko akademijo v nedeljo, ko se je vršila v Reki maša s slovenskim petjem. Tudi tu je bil led z lanskim taborjenjem že prebit in zaradi tega udeležba na naših večerih nadvse lepa. Višek pa je dosegla nedeljska akademija s koncertnimi točkami, recitacijami in enodejansko burko, prvo slovensko gledališko predstavo v Kočevski Reki. Naša pomoč pri petju pri dopoldanskem maši je pripomogla, da je po dolgem času spet polno donela slovenska pesem raz kor re-

ške cerkve, v kateri se oglašala le enkrat na mesec, ker so maše drugače trikrat na mesec le nemške. To pot je bila slovenska tudi pridiga. Žal, da je obstajala le iz čitanja pastirskega pisma in še to v takšnem spakdanem jeziku, da nas je v dušo bolelo.

Mnogo prehitro nam je potekel čas. Treba je bilo misliti na odhod. Slika ista, kakor nekaj dni prej v Borovcu: pridite še, pridite še! In obljubili smo, da se pridemo, da nas pride še več, kot doslej...

Za zaključek le še nekaj besed. Obiskujte Kočevsko! Ljudje bodo veseli vaših obiskov, pa tudi sami boste spoznali, da na prikazovanju prilike na Kočevskem ni nič pretiranega, ampak da je dostikrat še hujše. In šele, ko bo vsak izmed nas spoznal, predvsem pa tisti, ki brezvestno iz težav našega človeka tam doli kujejo kapital, kakšno je stanje v resnici, šele takrat bo bolje. Kajti takrat bo vsak pomagal, ker — nemogoče je iti mimo te revščine in ne pomagati. Takrat na Kočevskem ne bo več življenjskega boja, vsaj hujšega ne, kakor je to drugod, in tudi narodnostnega ne. Danes pa ne pomagamo nobeno izgovarjanje in nobeno prikrivanje, resnica je le ena: da se Kočevskemu in tamošnjim Slovencem godi po mačehovini in da je zadnji čas, da to preneha na vsej črti. To naj si zapomnijo vsi, ki odločajo o usodi Kočevske, da jih ne bo nekoč tlačila zavest krivice nad izdajstvom lastnega rodu. Da.

Gospodarstvo

Zahteve in predlogi obrtnih zbornic

Pretekli teden je bila v Beogradu konferenca obrtnih zbornic in obrtnih odsekov skupnih zbornic, ki je trajala dva dni. Na konferenci so razpravljali predvsem o vprašanju socialnega zavarovanja obrtnikov in o vprašanju razširjanja pavšalnega sistema plačevanja pridobnine na kraje, ki imajo piko 20.000 prebivalcev.

Starostno zavarovanje obrtnikov

Načrt uredbe o zavarovanju obrtnikov, ki ga je izdelalo trgovinsko ministrstvo, je bil na konferenci sprejet le kot osnova za izdelavo nove uredbe o izvedbi tega zavarovanja. Gledano na praktične možnosti in gospodarski položaj obrtnikov je konferenca postavila nekaj načelnih pripomb, na podlagi katerih je treba izdelati novo uredbo. Tako n. pr. zahtevajo zbornice, da pri izvedbi zavarovanja sodeluje tudi država s svojo pomočjo. Obveznost zavarovanja naj bi se razširila na vse obrtnike, tako da bi bili zavarovani obrtniki v mestu, kakor tudi oni na deželi. Starostna meja za doseg rente pa naj bi se znižala od 65 na 60 let.

Za zavarovalno ustanovo obrtnikov zahteva konferenca avtonomijo v nasprotju s centralističnim principom, ki je izražen v načrtu uredbe. Imovina zavarovanja se mora oprostiti obveznosti nalaganja v državne papirje, tako da se bo lahko uporabljala za kreditiranje obrtnega gospodarstva in obrtnih ustanov. Za zavarovanje samo predlagajo zbornice uvedbo treh obveznih skupin na osnovi davčne obremenitve. O vprašanju, kako visoki naj bi bili prispevki (premijske), naj bi se razpravljalo na posebni anketi, in sicer že na podlagi zbranih podatkov in matematičnih osnov, pri čemer je treba stremeti za to, da bi bile premije čim manjše in za obrtnika znošljive, rente pa sorazmerne večje. Zato predlagajo zbornice znižanje predvidenega odstotka upravnih stro-

škov (15%) do skrajne možnosti s sodelovanjem obrtniških ustanov in organizacij pri izvajanju zavarovanja ter z ustanovitvijo posebnega fonda, ki bi se dotikal iz zavarovanja, iz donosa posebnih taks, ki bi jih pobirale obrtniške ustanove in organizacije v obliki kolikov pri izdajanju listin in dokumentov, nadalje s sredstvi enega dela zbornične doklade in z drugimi dohodki. Nadalje zahtevajo zbornice, da bi delavsko zavarovanje obvezno izplačalo del zavarovalne rente in sicer za čas, ki ga je obrtnik prebil v delavskem zavarovanju.

V zvezi s temi načelnimi pripombami je konferenca sklenila zahtevati podlaga, nje roka, do katerega morajo obrtniške organizacije podati svoje mišljenje k načrtu uredbe. Ta rok naj se podaljša do konca letošnjega leta. V tem času bi se zbralo statistično gradivo in bi organizacije izvršile vsa potrebna proučevanja in potrebne račune.

Razširjenje pavšalnega sistema pridobnine

Konferenca se je nadalje izrekla za razširjenje pavšalnega sistema pridobnine na kraje, ki imajo več nego 20.000 prebivalcev. V ta namen so na konferenci uvrstili vse obrtne stroke v štiri skupine po svoji važnosti in gospodarski moči. Kot nadaljnji kriterij naj bi se upoštevala velikost kraja, tako da bi bili v posebni skupini vsi kraji, ki imajo več kakor 20.000 prebivalcev, razen Beograda, Zagreba in Ljubljane, ki bi prišli v drugo skupino. Za vsako od teh skupin je predlagan poseben znesek pavšala. Ugodnost bi bila za obrtnike v tem, da ne bi bili zavezani predlagati prijav in da bi bili oproščeni splošnega poslovnega in dopolnilnega davka. Osnova za odmero samoupravnih doklad, pa naj bi znašala 60% od zneska pavšala.

Pred občnim zborom Električne zadruge v šiški

Prejeli smo: Slučaj Električne zadruge v šiški ni osamel pojav našega javnega življenja. V njem se odraža cel način z vsemi svojimi žalostnimi znaki, kako se rešujejo javna vprašanja. Eminentno gospodarsko vprašanje so kljub odporu večine članov potisnili na politično polje. S tem so hoteli na eni strani izkoristiti disciplino ene politične skupine (četudi na lastno škodo članov), na drugi strani pa uničiti avtoriteto onih gospodarskih faktorjev, ki so zahtevali gospodarski pravilno in pravično rešitev, in sicer s tem, da so njihovo dejanje omalovaževali zgolj kot politično nasprotovanje in koristolovstvo nasprotne politične skupine.

V tem sporu je zelo značilno, da je o pravici člana, da zahteva na občnem zboru »s povišanim glasom« besedo, moral odločiti celo državni svet in da je moral namerno napačno ter nelogično tolmačenje pravil zavrniti stol sedmorice. Take bagatele zaposlujejo naše najvišje sodne instance in to le zaradi tega, ker se iz preprostega gospodarskega vprašanja dela politično vprašanje prvega reda.

Zdi se neverjetno, da se proti volji ogromne večine članov uprava gospodarske zadruge, menda ne brez razloga, krčevito drži svojih stališč in da ni mogoče, kljub jasnim določilom zakona in pravil, doseči, da odstopi in da težko pošteno delo v splošno korist odstopi drugim. To svojo politiko zasleduje uprava s prav sistematičnim delom. Še dve leti ni zadruška končala svojega občnega zbora in že dve leti ni bilo pri zadruzi glasovanja. Ako zadrudniki na tak postopek in na razne druge kršitve pravil protestirajo in glasno zahtevajo, da se to popravi, potem se občni zbor zaradi nereda razpusti. Uprava ne rabi razrešitve.

Ko so člani na vse priklimali z glavi, mi, so jim v mali in neprijazni telovadnici

vsaj stole postavili. Odkar pa so začeli kritizirati, jih naženejo v telovadnico kot živno in ker ni stolov, morajo po več ur stati tudi stari in žene — ali pa naj gre do domov — saj njihovega pristanka n. hče ne zahteva.

Pri vsem tem gre na eni strani za milijonsko premoženje, na drugi strani pa za eksistenco velikega števila obratov in zaposlenih delavcev in končno za prosperiteto celega okraja. Čudno je pa pri vsem tem, da se nadzorstvena oblastna ne zga-nejo in ne napravijo konec takemu početju. Kdo odvzema vero v pravičnost in zakon, ta ruši državo — taka dejanja ne morejo stati nekažnovana.

Če bodo člani zadruge na koncu le dosegli svoje pravice, to bomo videli v kratkem. Dne 2. t. m. bo redni občni zbor in do konca tega meseca (po odloku sodišča — ako zopet ne bo morala odločiti tretja instanca) tudi izredni občni zbor, in takrat bo treba ali pustiti članom njihove pravice, ali pa zadevo samovoljno likvidirati in prepustiti posameznim članom, da s to zadevo zaposlijo naše najvišje sodne instance.

Poziv akcijskega odbora

Akcijski odbor je za občni zbor izdal naslednji poziv:

V nedeljo 12. marca bo občni zbor Električne zadruge za Zgornjo in Spodnjo šiško v šolski telovadnici. Občni zbor je sklical načelstvo, kljub temu, da je okrožno sodišče v Ljubljani odločilo, da se mora vršiti izredni občni zbor z dnevnim redom, kakor so ga zadrudniki zahtevali. Načelstvo in nadzorstvo Električne zadruge se na odločbo sodišča ne ozira in hoče na vsak način izvršiti likvidacijo zadruge. Akcijski odbor, ki vodi borbo za to, da Spodnji in Zgornji šiški ohrani zadrugo in skuša vsemu prebivalstvu koristiti s tem, da ima električni tok po znižanih cenah, je doslej zakonitim potom preprečil vse nakane načelstva Električne zadruge, pa je sedaj dolžnost zadrudnikov, da podprejo delo akcijskega odbora s tem, da se občnega zbora v nedeljo dne 12. marca polnoštevilno udeležijo.

Zadrudniki naj se ravna po občnem zboru po navodilih akcijskega odbora ter glasujejo proti razrešitvi in proti razdrutju. Na občnem zboru se ne daje izjaviti, bodi te disciplinirani in mirni, da se občni zbor ne bi predčasno zaključil. Naša moč je v strnjem in discipliniranem glasovanju proti razdrutju zadruge in za volitev nove uprave. Zadrudniki, ki na noben način ne bi mogli priti v nedeljo na občni zbor, naj pooblastijo in si naj preiskrbi zadrudnika, ki ga bo na občnem zboru zastopal.

Večletni boj, ki ga bifejo zadrudniki za ohranitev samostojne zadruge, se blizu koncu in zmaga mora biti na strani zadrudnikov, ki bodo pota načelstva, katerega si bodo sami izvolili, odločili o nadaljnjem delovanju zadruge.

Zbiranje pooblastil

Iz vrst zadrudnikov smo prejeli še naslednji dopis:

Po šiški hodijo že nekaj dni okrog članov Električne zadruge gg. Babnik, Malgaj Anton in drugi, ter tudi nekateri mestni uslužbeni, ki z raznimi pretevezami in grožnjami skušajo pridobiti zadrudnike, da bi jim dali pooblastila za udeležbo na občnem zboru, ki bo 12. t. m. v meščanski šoli v Spodnji šiški. Po'eg tega pobirajo tudi podpise, da naj se ubožnica ne gradi v šiški, temveč naj se poveča ubožnica v Japljevi ulici v Udmatu.

Pripovedujejo tudi, da zadruga nima več premoženja (kdo ga je potem porabil?) in da bodo izgubili tudi deleže, ako bodo podpirali opozicijo, če pa bo prišlo do tožbe, da bodo morali še trikrat toliko plačati, kolikor imajo deležev.

Opozorjamo zadrudnike, da se sami udeležijo občnega zbora in se sami prepričajo o neresničnosti takih trditve. Nerazumljivo je to, kako si gospodje pri načelstvu predstavljajo občni zbor glede na prostor v šoli. V šoli ni mogoče spraviti več kakor 200 ljudi članov in pa preko 800. Poleg tega mora biti 200 ljudi stati. Načelstvo se ne ozira na starejše člane, ki morajo

ves čas občnega zbora stati, kakor n. pr. na zadnjem občnem zboru kar 5 ur. Ko so nas potrebovali, smo lahko sedeli, sedaj pa moramo stati.

Kreditna in valutna politika Narodne banke

V nedeljo je bila v Beogradu 19. redna skupščina delničarjev Narodne banke. Za skupščino se je prijavilo 234 delničarjev, ki imajo 40.572 delnic. Skupščino je otvoril guverner dr. Milan Radosavljević, nakar je vršilec dolžnosti glavnega ravnatelja dr. Dušan Uzelac prečital zaključne račune in stavil v imenu uprave predlog za razdelitev dividende v nespremenjeni višini 400 din na delnico.

V debati je najprej obširno govoril dr. Arsa Stanković, ki je v svojem poldrugournem govoru iznesel kritiko delovanja Narodne banke. Posebno se je zadržal pri vprašanju cenenege kredita ter je očital upravi, da v tem pogledu ni ničesar storila, čeprav je lani razpravljala o možnosti znižanja eskontne obrestne mere od 5 na 4,5%. Za njim je govoril g. Joca Todorović, nakar je dr. Živko Topalović v daljših izjavah poudaril, da Narodna banka ne vodi zdrave devizne politike. V tej zvezi je navedel primer vzdrževanja tečaja ne-katerih tujih deviz. Analiziral je položaj Jugoslavije v srednjeevropskem gospodarstvu in je opozoril, da se mora naša država emancipirati od premočne zveze z enim samim gospodarstvom, ki jo imamo na ta način, da razširi trgovinske odnose s večjim številom držav, zlasti z onimi, ki nam plačujejo blago v devizah.

Guverner g. Radosavljević je odgovarjal na izneseno kritiko in je med drugim dejal, da gre politika Narodne banke predvsem za to, da se ohrani stabilnost nacionalne valute. Po zaslugi rezerv, ki jih je zbrala v zadnjih letih, je Narodna banka ustvarila solidno tehnično pozicijo naših valut, tako da smo danes popolni gospodarji našega deviznega tržišča. Vrednost in usoda dinarja sta v naših rokah. Ne bomo opustili naporov in žrtv za ohranitev stabilnosti nacionalnega denarja. V tej zvezi je omenil tudi ravnotežje v državnem proračunu, štednjo pri izdajanju deviz in čvrstjejo kontrolo zunanje trgovine.

Skupščina je s srejsela poročila in dala razrešnico upravi. Pri zadnji točki dnevnega reda je na mesto pokojnega dr. Bogdana Markovića bil izvoljen v upravni odbor dosednji član nadzorstva g. Ljubomir Godjevac; v nadzorstvo je bil ponovno izvoljen g. Živojin Janković iz Beograda, na novo pa Stjepan Posilović iz Zagreba. Tako ima sedaj Zagreb zastopnika tako v izvršilnem odboru kakor tudi v nadzorstvu.

Gospodarske vesti

Podaljšana carinska prostost pri uvozu sudetskono-meskega blaga v Českoslovaško. Českoslovaška vlada je izdala uredbo, s katero se do nadaljnjega podaljša carinska prostost pri uvozu blaga iz sudetskono-meskega ozemlja. Ta carinska prostost pa velja samo za uvoz v prejšnjem obsegu.

Českoslovaška bo odstopila Nemčiji del zlatih rezerv. Med Českoslovaško in Nemčijo je bil te dni sklenjen sporazum, po katerem bo Českoslovaška odstopila Nemčiji del svoje zlate rezerve, in sicer v višini okrog 390 milijonov kron. Zlate rezerve Českoslovaške Narodne banke so se gibale v zadnjem času na višini 2360 milijonov kron, tako da bo Českoslovaški Narodni banki ostalo še za 2 milijardi kron zlata. Nemci bodo v enaki višini izročili Českoslovaški Narodni banki bankovce, ki so jih prevzeli ob zamenjavi denarja v sudetskono-meskem ozemlju. Za del prevzetih bankovcev bo Nemčija kupila v Českoslovaški razno blago.

Izvozna banka v Beogradu objavlja svojo bilanco za preteklo leto. Bilanca vsota tega zaveda se je povečala lani na 390 milijonov din nasproti 258 milijonov v prejšnjem letu. Hranilne vloge, ki so ob koncu leta 1938, znašale 7,6 milijona din in naslednje leto 9,8 milijona din so se lani povečale na 12,1 milijona din. Vloge po tekočih računih pa so se zmanjšale na 20,9 milijona din nasproti 24,1 in 22,4 milijona din v prejšnjih dveh letih. Reeskont se je dvignil na 36,5 milijona din (prejšnje leto 31,3). Za lansko leto bo banka plačala 5% dividende nasproti 4% v lanskem letu in 3,3% v letu 1938.

Tečaj za likarje in plekarje v Ljubljani. Zavod za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI v Ljubljani priredi strokovni tečaj za marmoriranje in imitacijo lesa za pleskarske in likarske pomočnike. Tečaj bo v Ljubljani in se prične 13. t. m. Trajal bo okrog tri tedne celodnevno, poučeval bo posebni strokovnjaki, ki ga je dal na razpolago Zavod za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI v Pragi, kjer poučuje na takih tečajih že dolgo vrsto let. Vabimo mojstre in pomočnike pleskarske in likarske stroke, da se udeležijo tega tečaja. Prijavo s točnim naslovom je poslati Zavodu za pospeševanje obrti pri Zbornici za TOI v Ljubljani najkasneje do 9. t. m. Prijavnik dobi podrobna pojasnila o pogojih za sprejem v tečaj v zborničnem uradu med uradnimi urami v Beethovnovi ulici 10. II. nadstropje, soba št. 27.

Borze

Na jugoslovenskih borzah stanejo nemški klirinški čeki nespremenjeno 13,80; za konec marca je bil v Zagrebu še promet po 13,8250, za 15. avgust pa po 13,70. Tudi angleški funti notirajo, kakor doslej, 238 (specialni tečaj) odnosno 258 (svobodni tečaj). Grški bont so se v Zagrebu nudili po 34,50, v Beogradu pa po 34,75.

Na zagrebškem efektuem tržišču se je vojna škoda pri čvrsti tendenci trgovanja po 480 (v Beogradu po 478,50 — 479). Nadalje je bil promet v 4% severnih agrarnih obveznicah po 63, v 6% begluških obveznicah po 91,50, v 6% dalm. agrarnih obveznicah po 92 (v Beogradu po 92) in v 7% Bialovnem posojilu po 95,75 — 96 (v Beogradu po 96).

DEVIZE

Ljubljana, Amsterdam 2318,50 — 2356,50, Berlin 1757,12 — 1774,88, Bruselj 734,50 — 746,50, Curih 995 — 1005, London 204,65 — 207,85, New York 4348 — 4408, Pariz 115,45 — 117,75, Praga 149,85 — 151,35, Trst 229,95 — 233,05.

Curih, Beograd 10, Pariz 11,6650, London 20,6350, New York 440,125, Bruselj 74,05, Milan 23,15, Amsterdam 233,80, Berlin 176,70, Stockholm 106,25, Oslo 103,70, København 92,10, Praga 13,06, Varšav 83,00, Budimpešta 87,25, Atene 3,90, Bukarešta 337.

EFEKTI

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 480 — 484, 4% agrarne 61,75 — 62,50, 4% severne agrarne 61,50 — 63, 6% begluške 91,50 — 92,50, 6% dalm. agrarne 91,50 — 92, 7% stabiliz. 99 den., 7% invest. 101,75 — 102,50, 7% Seligman 101 den., 7% Blair 96 — 96,50, 8% Blair 102 — 103; delnice: Narodna banka (eks kupon) 7500 den., PAB 228 den., Gutmann 36 — 40, Sečera Osiček 85 — 90, Osiček ljevaonica 180 bl., Trboveljska 195 — 205, Jadranska 350 den.

Beograd. Vojna škoda 478 — 478,50 (478,50 — 479), 4% severne agrarne 62,25 — 63,50, 6% begluške 92 — 92,50, 6% dalm. agrarne 91,75 — 92 (92), 7% stabiliz. 99,50 den., 7% invest. 103 den., 7% Blair 96 — 97 (96), 8% Blair — (103), Narodna banka (eks kupon) 7680 den., PAB 231,50 — 233,50.

Blagovna tržišča

ZITO

+ Chicago, 6. marca. Začetni tečaj: pšenica, za maj 68,625, za julij 68,875.

+ Winnipeg, 6. marca. Začetni tečaj: pšenica, za maj 62,25, za julij 62,875, za okt. 63,50.

+ Novosadska blagovna borza (6. t. m.). Tendence mirna. Pšenica: baška, slavonska in banatska 152 — 154, srem-ska 151 — 154. Rž: baška 142,50 — 145. Jčmen: baški in sremski 64/65 kg 152,50 — 155, jari 68 kg 180 — 185. Oves: baški sremski in slavonski 160 — 162,50. Koruza: baška pariteta Indija in Varšac 96 — 98, baška pariteta Indija sušena 107 — 111. Moka: baška in banatska »0g« in »0gg« 240 — 250; »2« 220 — 230; »3« 200 — 210; »4« 180 — 190; »7« 150 — 160; »8« 110 — 112,50. Fižol: baški in sremski belj brez vreč 282,50 — 285. Otrobi: baški, sremski in banatski 95 — 100.

Sokol

Nova uprava ljubljanske sokolske župe

Skupščina ljubljanske sokolske župe, ki se je pričela v nedeljo 26. februarja, pa je bila pred izčrpanim dnevnim redom odložena na 5. marec. Je v nedeljo v prisotnosti delegata Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, podpredsednika dr. Otava Gavrančiča izvolila novo župno upravo. Na dnevnem redu so bile volitve župne uprave.

Poseben odbor delegatov vseh društev ljubljanske župe je bil sestavljen kandidacijsko listo z naslovom inž. Ladišlavom Bevcem, dolgoletnim starostar naše največje sokolske ednice, Škola na Taboru. Na tej listi so bili kandidirani kot načelnik Stane Pirc, kot načelnica Anuška Jugova, kot prosvetar Lojze Mrčun in kot tajnik Stane Flegar. Kot zastopnik načelnikov ljubljanskih sokolskih društev je predlagal Zoran Polić drugo listo z naslovom Stanetom Vidmarjem, njegovim namestnikom Jožetom Rusom, načelnikom Franjom Lubejem, načelnico Mico Kržetovo, prosvetarjem Lojzotom Lubejem in tajnikom Lucetom Štrausom. Pri glasovanju ste bili oddani 102 glasovnici. 57 glasov je dobila lista Staneta Vidmarja, 43 lista inž. Bevca, 2 glasovnici pa sta bili prazni. Lista Staneta Vidmarja je bila proglašena za izvoljeno.

V večeršnjem poročilo o zboru ljubljanske sokolske župe se je vrinila glede članov uprave pomota. Za Kočevje je bil izvoljen inž. Sadač (ne inž. Stiglic).

Iz Tržiča

Čevljarska zadruga za tržiški sodni okraj obvešča čevljarske mojstre, da bodo pomočniške preizkušnje odslej vsake tri mesece, in sicer prvo nedeljo v januarju, aprilu, juliju in oktobru. Prva prihodnja preizkušnja bo aprila. Po čl. 7 izpitnih pravil je vsak mojster dolžan prijaviti svojega vajenca zadruzi za pomočniški izpit. Tej prijavi pa mora biti vedno priloženo izpravevalo vajenca o dovršeni strokovni nadaljevalni šoli. Vajenci, ki bodo izpravevalo ne bodo predložili, ne bodo pripuščeni k preizkušnji. Tisti vajenci, katerim poteče učna doba med šolskim letom, ko se obiskujejo obrtno šolo se morejo prijaviti za izpit šele po sklepu šolskega leta v julijemskem terminu.

Iz Hrastnika

Smrt skladatelja Prelova je tudi v naši industrijski dolini globoko odjeknila posebno med našimi mnogostevilnimi pevci. Pokojni skladatelj je kot idrijski rojak zelo rad prihajal v rudarske revirje, torej med »knapce«. Tako je bil večkrat sam navzočen na naših koncertih in nekajkrat je privedel med nas celo svojo pevsko družino »Ljubljanski zvon«. Ker se niso mogli naši pevci udeležiti pogreba blagopokojnega, se je spomnil ob priliki vaje mešanega zbora na dan pogreba predsednik Glasbene družstva g. inž. Vrbic z lepimi besedami pokojnega skladatelja. Navzočni pevci in pevke so s trikratnim »Slava« počastili njegov spomin.

Občni zbor Zadrugne elektrarne se je vršil nedavno v Roševih gostini. Izvoljen je bil nov odbor. Na čelo zadruge je stopil g. Karel Logar, tajništvo je prevzel g. Ferdo Roš in blagajno g. Alojz Podlogar.

Eksplotacijsko kamnoloma kemično tvornice je prevzel po rajnem g. Hanžeku stavebnik g. Tone Božič iz Trbovelj. Njegov obratovodja v kamnolomu je pa g. Mirko Hvalec iz Celja.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

„Živo orodje“ Vsi vemo, kako je naše delo odvisno od orodja. Tudi naše telo ima svoje orodje zobe. Zato jih moramo ne le varovati, pač pa, kakor z vsakim orodjem, tudi skrbno ravnati z njimi. Predvsem jih moramo čistiti in pravilno ugovati. Za pravilno nego dragocenega orodja — zob — pa bi morali rabiti kvalitetno zobno pasto, kakor je Chlorodont. Domači proizvod.

Naše gledališče

D R A M A

Torek, 7. marca: Zaprti.
Sreda, 8. marca: Prevara. Red Sreda.
Četrtek, 9. marca: Upniki, na plan! Red Četrtek.

Standerjeva drama »Prevara«, katere snov je zajeta iz življenja naših rojakov na severovzhodnem našem ozemlju, je imela na premieri tudi v Ljubljani izredno lep uspeh. Občinstvo je delo sprejelo z vidnim priznanjem in zadovoljstvom ter je avtorja, ki je bil pri premieri navzočen, ponovno in ponovno klicalo pred zastor z vsemi nosilci glavnih vlog. Režija je Kreftova. Prva repriza »Prevara« bo jutri, v sredo za red Sreda.

Italijansko gledališče, Fenice iz Benetk bo gostovalo v Ljubljani v sredo, dne 15. t. m. in sicer bo predstava v opernem gledališču. Gledališče Fenice goji s posebno vnmemo Goidonijeva dela in za gostovanje italijanskega dramskega ansambla je določena komedija v treh dejanjih, »Lažnik«. Pri predstavi bo sodeloval celotni ansambel z lastnimi kostumi in dekoracijami. Izčrpano vsebino »Lažnika« bomo priobčili. Vstopnice se že določijo v operi in po cene od 50 din navzdol. Prosimo p. n. občinstvo, da kupi vstopnice v predprodaji, rezervirale se vstopnice ne bodo.

O P E R A

Torek, 7. marca: Zaprti (Gostovanje v Celju: Trubadur).
Sreda, 8. marca: Boheme. Gostovanje Anite Mezetove. Izven.
Četrtek, 9. marca: Zaprti (generalka).

Anita Mezetova, gostja v naši operi. Pevka izredno lepega glasu, ki je izvrstno solan, ter velike igralske naderjenosti, bo gostovala jutri zvečer v vlogi Mimi v Puc. cinjevi operi »La Bohème«. Odlično umetnico naše gledališko občinstvo dobro pozna in prav gotovo bo vse zanimal njen veliki napredek v minulih sezonah. Zato opozorjamo na edino njeno gostovanje.

Štirje grobiani, znameniti Wolf-Ferrarijevo operno delo, pride v petek v letošnji repertoar naše opere. Delo je bilo igrano pred več sezonami na našem odru in je imelo takrat velik umetniški uspeh. Letošnja premiera je najskrajnejše pripravljena tako v muzikalnem, kakor tudi v režijskem pogledu. Skušnje sta vodila dr. Švara in režiser Primožič. Danes opozorjamo na petkovo prvo izvedbo. Zasedbo priobčimo jutri.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Torek, 7. ob 20. Partija šaha, Red C.
Sreda, 8.: Zaprti.
Četrtek, 9. ob 20.: Pygmalion. Premiera. Red B.

OBJAVA

Krajevna bratovska skladnica na Jesenicah razpisuje javen natečaj za idne osnutke svoje nove bolnice na Jesenicah. Udeležiti se ga smejo strokovnjaki - državljani kraljevine Jugoslavije.

Člani razsodišča so: dr. Maks Obersnel, predsednik krajevnega upravnega odbora bratovske skladnice na Jesenicah, predsednik razsodišča; ing. arh. Josip Černivec, tehnični višji svetnik pri kralj. banki upravi v Ljubljani; ing. Anton Dolenc, tehnični višji svetnik pri kralj. banki upravi v Ljubljani; Anton Gerdej, podpredsednik krajevnega upravnega odbora bratovske skladnice na Jesenicah; dr. Fran Gerlovič, upravnik bolnice za duševne bolezni v Ljubljani; ing. arh. Vladimir Musič, mestni gradbeni višji svetnik v Ljubljani; ing. Stanko Peruzzi, mestni inženjer na Jesenicah; ing. Srečko Petrovič, prokurist Kranjske industrijske družbe na Jesenicah; dr. Josip Tičar, šef-zdravnik Glavne bratovske skladnice v Ljubljani.

Namestniki: Janko Avenik, član krajevnega upravnega odbora bratovske skladnice na Jesenicah; dr. Milan Čeh, zdravnik Krajevne bratovske skladnice na Jesenicah; dr. Jože Hafner, zdravnik Krajevne bratovske skladnice na Jesenicah; dr. Bartol Keržan, zdravnik Krajevne bratovske skladnice na Jesenicah; Tomaž Novak, član krajevnega upravnega odbora bratovske skladnice na Jesenicah; Ivan Setine, upravitelj Krajevne bratovske skladnice na Jesenicah.

Poročevalci: ing. France Tomažič, pooblaščen inženjer za arhitekturo v Ljubljani.

Določene so nagrade: Prva nagrada v znesku . . Din 20.000.—
Druga nagrada v znesku . . Din 13.000.—
Tretja nagrada v znesku . . Din 7.000.—
in 5 odkupov po din 4.000.—

Skupaj Din 60.000.—
Konkurenčne osnutke z zahtevanimi prilogami je treba oddati v zapečateni ovoju najkasneje do 12. ure dne 23. maja 1939 v pisarni Krajevne bratovske skladnice na Jesenicah ali na pošti z brzojavnim obvestilom o predaji elaborata.

Razpisne pripomočke dobe zainteresirani pri Krajevni bratovski skladnici na Jesenicah proti plačilu zneska din 150.—, ki se jim bo povrnil po zaključku natečaja, ako bodo predložili zahtevani ustrezeni elaborat.

Na Jesenicah, dne 6. marca 1939.

ZAHVALA

Ob priliki težke izgube našega dragega soproga, dobrega očeta, starega očeta, tasta in svaka, gospoda

IVANA SAKSIDA

Izrekamo priročno zahvalo

Napetost med Prago in Bratislavo

Zadnje dni se je polastilo češke javnosti razumljivo vznemirjenje zaradi protičeške propagande na Slovaškem. Na sliki od leve proti desni: češki min. predsednik Beran, msgr. Tlso, general Sirovy, vodja Hlinkovih gardistov Sidor

Ljubezenski detektor

Nova naprava izumitelja detektorja za lažnjive

Dr. William Marston, znani izumitelj »detektorja za lažnjive«, je človeštvo osrečil z napravo podobne vrste, ki mu bo gotovo nakopala sovraštvo vseh zakoncev, ki so razpoloženi za stranske skoke. Ta novi izum, »ljubezenski detektor«, je predvaljal te dni v newyorškem ameriškem zavodu. Baje je priprava sposobna s smrtno sigurnostjo ugotoviti: 1. ali mož ljubi svojo ženo in narobe ali ne, in če ni ljubezni med njima, zakaj je tako, 2. ali se je nekdo poročil zavoljo ljubezni ali zavoljo denarja, in 3. ali je ljubezen, če že je, samo fizičnega ali pa tudi duševnega značaja.

Dr. Marston je izjavil, da more njegov stroj odgovoriti skoraj na vsa vprašanja, ki se tičejo ljubezni in kot poskusni objekt je privedel s seboj takoj plavalos in modroko damo, pri kateri naj bi pred vsem ugotovili, da-li ima v njenem srcu več prostora neki študent medicine iz Seattle ali pa neki šef reklamne pisarne v New Yorku. Miss Alyce Hustedova, kakor se je mlada dama imenovala, je namreč izjavila, da se o tem ne more odločiti in da ne ve, s katerim izmed obeh mož naj se poroči. Dr. Marston je na njena prsa pritrdil pripravo, ki jo je označil za »pnevmograf«, med tem ko je drugo pripravo z imenom »sigmomanometer« ovil okrog njene desne noge. Potem je mladi dami zastavil nekoliko vprašanj in je na zadnje izjavil, da je ljubezenski detektor označil gospoda iz New Yorka kot izvoljenca...

Kakor je dr. Marston potem povedal, je njegov novi stroj sestavljen po istem principu kakor njegov »detektor za lažnjive«, ki ga je bil zgradil pred četrto stoletja. Tisti stroj je z merjenjem krvnega pritiska in dihanja lahko ugotovil, ali oseba, ki jo preizkušajo, govori resnico ali ne. Po obsežnih eksperimentih je Mar-

ston, kakor je sam povedal, dognal, da se utrip in dihanje ravnata po seksualnih reakcijah poskusne osebe. V primeru »močne seksualne reakcije« kaže krvni pritisk »jasne simptome« in dihanje postane »površno«. Če zastavljaš vprašanja potem tako, da se pokažejo razne kombinacije teh simptomov, tedaj je mogoče z aparatom dognati, da-li je nekdo zaljubljen in kako. V ostalem, je dejal izumitelj, se da njegov aparat bolje uporabljati za ženske, ker imajo tem manj zadržkov nego moški in se hitreje vdajajo svojim čustvom.

»Moj aparat«, je zaključil Marston svoja izjavjanja, »naj bi dajal znanstvene razloge za priporočljivost ali nepriporočljivost kakšnega zakona. Z njim bi lahko število ločitev zelo zmanjšali. Če ga uporabimo pred poroko, preprečuje zmote, po poroki pa ugotovlja z vso jasnostjo dejstva, kakršna so.«

Strah pred zakonom

Dvakrat je pobegnil: prvič pred poroko, drugič od poroke...

V francoski vasi La Plaine se je mlad delavec po imenu Louis Genneteau zaročil z nekim kmečkim dekletom. Poroka bi morala biti že v decembru preteklega leta, toda na večer pred tem dogodkom je mladi mož izginil brez sledu. Šele štiri dni pozneje so ga našli v nekem gozdu, kjer se je skrival.

Dekle ni popustilo in je poroko preložilo na 7. februar. Zaročenec ji je za ta dan obljubil, da pride ob določeni uri zagotovo v občinski urad, kjer naj bi se izvršila poročna ceremonija. Res je prišel v praznični obleki pravočasno v poročno dvorano. Ko mu je pa uradnik zastavil usodno vprašanje, je uporno molčal in je pod pretvezo, da je bil pozabil neki važen dokument, izginil. Orožniki so brez uspeha preiskali gozd, v katerem se je bil prvič skrival in zaročenka se je že skoraj vdala žalostni misli, da ga ne bo več videla.

Te dni pa so pogumnega zakonskega kandidata odkrili v nenavadnem položaju. Neki kmet je v svojem seniku odkril od gladi onemoglega mladega možkega, ki je prosil za skodelo kave. Bil je Louis, ki se

Pepel ge. Krupske v Leninovem mavzoleju

Havasova agencija poroča iz Moskve, da so telesne ostanke Lenineve vdove sežgali v krematoriju, nato pa so žaro s pepelom položili v Leninov mavzolej. Pogrebni svečanostim so prisostvovali člani moskovske vlade in vsi vidni činitelji komunistične stranke. V navzočnosti ogromnih ljudskih množic je Stalin lastnoročno postavil žaro s pepelom Krupske poleg Lenineve krste.

Bik nabodel hlapca

Na posestvu Taenikom v Švici je razdraženi bik nabodel 27letnega hlapca Karla Heubergerja na roge. Žival se je hlapcu uprla na poti k studentu.

Iz vatikanske kuhinje

Pogled v vatikansko kuhinjo, kjer pripravljajo mune hrano za papeža in kardinale

Planinski orel v pasti

Neki lovski paznik iz Steinriegla na Bavarskem je dobil svojevrsten plen. Da bi omejil lisičjo nadlogo, ki je postajala v zadnjih časih v njegovem revirju čedalje hujša, je nastavljal past. Te dni je šel tja pogledat in je v pasti namesto lisice našel krasnega planinskega orla. Redka uveda je merila čez krila dva metra.

Krokodili požrli pet ljudi

V bližini Livinegstonea v Rodeziji so se kopali domačini, med njimi otroci, v reki Zambezi. Dva otroka sta se upala predalet od brega in sta se začela potapljati. Na njih krike so takoj stekli trije možje, da jih rešijo. Ljudje, ki so stali na bregu so poleg obeh otrok nenadoma zagledali nekoliko krokodilov. V istem trenutku so plazilci zgrabili oba otroka in ju potegnili v globino. Trojica zamorcev, ki je plavala otrokoma na pomoč, je hotela takoj nazaj, a čeprav so ljudje na bregu streljali, da bi zverine prepodili, so krokodili vse tri zgrabili in izginili z njimi.

Prvič z mitro na glavi

Prvi posnetek novega papeža Pija XII. z mitro

Poslanica po radiu

Papež Pij XII. čita vernikom rimske cerkve svojo prvo poslanico

„Rojen sem bil za zločin“

Šestkratni roparski morilec v rokah pravice

Policija v Lyonu je prejela množestvenega morilca, čigar zločini se dajo na las primerjati s početjem Landruja in Weidmanna. Piše se Louis Philippe in je doma iz Vogevoz.

Philippe ima na vesti najmanj šest zločinov. Pri tem peklenem delu mu je pomagal neki Balligand star komaj dvajset let. Ko sta bandita začutila, da jima je policija za petami, sta se spustila v treskovi spopad, v katerem je bil ranjen od krogle eden izmed policistov, pa tudi Balligand jo je izkupil, da so ga morali oddati v bolnišnico, kjer ga zdaj stražijo.

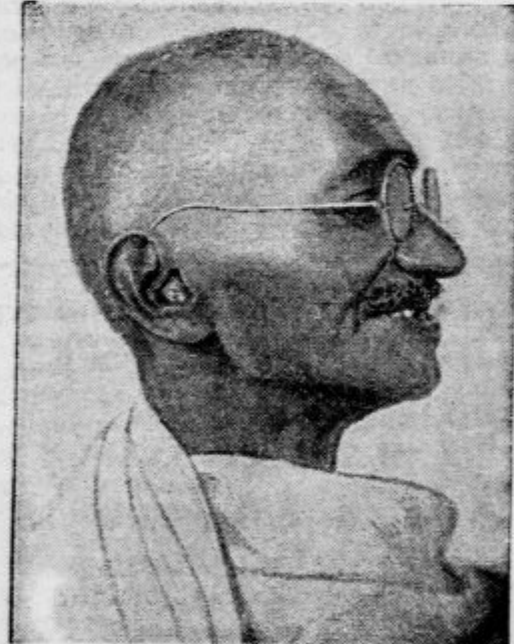
Louis Philippe je pri zasliševanju priznal svoja grozodejstva. Pohvalil se je celo, da je nameraval v prihodnjih dneh izvršiti še tri umore, po ga prestregli. Moril je samo zaradi ropa.

Prva dva zločina, ki ju je izvršil, sta že precej stara. L. 1930. je bil Philippe za kuharja na francoski vojni ladji »Bellatrix«. Topničarka je bila ravno na manevrih v Tihem oceanu, ko se je nekaj sprijel s tovariši. Da bi se jim osvetil, je zažgal zaboj s filmi. Nastala je eksplozija. Enega mornarja je ubilo, smrtno ranjen je bil poveljnik ladje, deset mornarjev pa je

dobilo hude poškodbe in so jih morali prenesti na lazaretno ladjo. Philippe je takrat zabeležil v svoj dnevnik, da je izvršil dejanje, ker se čuti »rojenega za zločin«.

Ko je l. 1932. doslužil vojaški rok in je bil odpuščen domov, je umoril neko žensko v potniškem vlaku na vozniki skozi Južno Francijo. Prijeli so ga in porota v Aixu en Provence ga je obsodila na pet let ječe, to pa zaradi tega, ker so njegov čin kvalificirali za uboj, ne pa za umor. Lani v decembru je prišel iz ječe. In tedaj se je lotil zločinstva naravnost obrnoma. Da ni pri tem pomoril še več ljudi, se je zahvaliti naključju, da jih ni našel doma, kadar je prišel k njim na rop. Kmalu po izpustitvi iz ječe se je sešel z dvema pajdašem, ki sta mu pomagala pri ropanju. Prvi takšen ničvrednež, ki se mu je priključil, je bil neki Gabriel Durand. Philippe, Balligand in Durand so izvršili v Južni Franciji niz vlovov in so oplenili nekaj stanovanj. V Lyonu so umorili prodajalko zelenjave. To je bila ženska v starejših letih. Philippe jo je zadavil v trenutku, ko mu je hotela podati kosček slane kruha. Prodajalki so uplenili 3 tisoč frankov gotovine. Še tisto noč so jo odkurili iz Lyona ter odpotovali v Toulou. Toda 18. februarja se je trojica pri razdeljevanju plena skregala. Philippe in Durand sta se dejanski spoprijela in prvi je drugega zabolil z nožem do smrti. Dva dni po tem dogodku sta odpotovala Philippe in Balligand v Lyon, kjer sta zopet izvršila umor. Zabodla sta neko žensko in ji uplenila 11 tisoč frankov. Toda sreča je hotela, da je policija toplot prejela storila. Philippe priznava zločine in ne kaže sence kesanja.

Post do smrti?

Mahatma Gandhi, borec za pravice Indije, je začel s postno stavko, ki naj bi trajala do njegove smrti. Na delu pa so že posredovalci, da Gandhija odvrnejo od te namere

A NEKDOTA

Lord Albemarle je imel za ljubavnico lepo Lolotte Gaucherjevo. Bil je napram nji zelo radodaren, ona pa je imela še večje zahteve. Ko je nekoč občudovala zvezdno nebo, je lord dejal: »Nikar ne glej tako dolgo tja, tega ti na žalost ne morem podariti!«

VSAK DAN ENA

»Draga ženica, povedati ti moram, da me danes v vodi kar stresla mraz...« (Saturday Evening Post)

Laval potuje v Rim

Francoska vlada bo izbrala priliko kronanja papeža Pija XII. za to, da pošlje tja kot zastopnika bivšega min. predsednika Laval. Obenem bo skušal Laval priti v stik s predstavniki fašistične Italije

Knežja hči in zločinka

Policija v Braili je po dolgem iskanju prejela dve mednarodni pustolovki, neko Katarino Corodeanovo in Varvaro Verovsko. Pripadli sta mednarodni zločinski tolpi, ki je že nekaj časa strašila po velikih hotelih in brzovlakih, ki vozijo v Rumunijo.

Verovska je hči neke ruske knežje rodbine, ki je po boljševiški revoluciji pribežala v Pariz. Tam je postala tedaj izredno lepa, 16letna Varvara ljubavnica nekega moža, ki se je izdajal za veleposestnika in je z njo napravil ogromne vsote. Šele potem, ko so ga aretirali, je zvedela, da je bil poglavar vlomilske tolpe. Ker starši o njej niso hoteli ničesar več slišati, se je priključila tej vlomilski tolpi, ki je postala končno njena poglavarka. Sedaj je te njene kariere za precej časa konec.

Papeške volitve

Agencija poroča iz vatikanskih krogov, da je dobil kardinal Pacelli pri prvem skrutiniju 35 glasov, pri drugi volitvi 40 glasov, pri tretjem glasovanju pa 61 glasov, torej vse, razen svojega. Večina kardinalov je bila prepričana, da bo volitev tako izpadla in da bo trajal konklave le kratek čas. Nekateri cerkveni dostojanstveniki niso zaradi tega niti odprli svojih kovčegov.

80 let življenja dvajsetkrat rojstni dan

Redko prilika, da človek doseže starost 80 let, a obhaja v tem času samo 20 rojstnih dni, je doživela pred kratkim 83letna vdova po mesarju Terezija Kaindlova iz Friedberga na Bavarskem. Starica je namreč prišla na svet med 28. februarjem in 1. marcem, in sicer dne 29. februarja prestopnega leta 1856. Šele prihodnje leto 29. februarja, seveda če ga doživi, bo obhajala ena in dvajseti svoj rojstni dan.

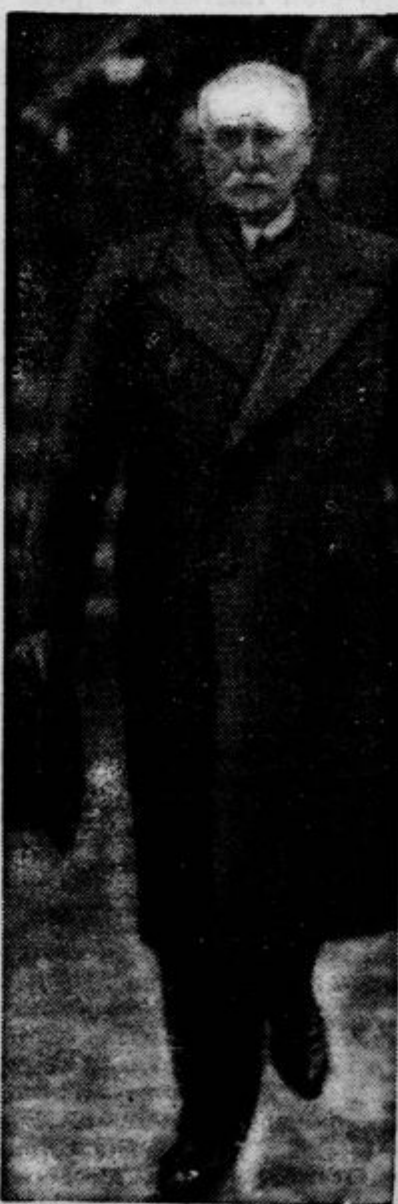
Ura na klobuku

Doslej so imeli klobuke z narisanimi urami v Parizu samo v pustnem času, a sedaj je postala ta pustna domisljica »resna ideja« pomladne mode. Prvi klobuki s pravimi urami romajo na glavah lepih žensk po Parizu, drugi pa skušajo zvaliti druge ženske h nakupu med pomladanskimi modeli po izložbenih oknih. Stvar bo menda šla, kakor je prišla.

Schuschnigg bo izpuščen

V dobro informiranih berlinskih krogih se govori, da bo nemška vlada izpustila bivšega avstrijskega kancelarja Schuschnigga iz zapor. Proti njemu bo ustavična nadaljnja preiskava. Kam bo Schuschnigg premeščen iz hotela »Metropol«, kjer živi skoro leto dni, še ni znano. Nekateri govore, da mu bo dovoljena nastanitev v Gornji Avstriji, drugi pravijo, da bo moral odrinuti v kakšno majhno vas na Nemškem. Od predzadnjega februarja je Schuschniggovi soprogi, bivši grofici Veri Fuggerjevi, dovoljeno vsak dan obiskati moža in ostati v njegovi družbi po eno uro.

Vojak v civilu

Maršal Petain, novi francoski poslanik pri vladi generala Franco v Burgosu

Kulturni pregled

Dunajsko gledališko pismo

Kako pripravljajo v Nemčiji domačo operno noviteto
Ogromna pozornost in visoki stroški za muzikalno
slabo delo

Že od začetka decembra lanskega leta se je dunajsko državna opera sistematično pripravljala na krsto prvega najnovejšega izvirne nemške opere mladega sodobnega komponista Willeja »Königsballade«. O izvirnosti, še manj pa o sodobnosti te opere je težko govoriti (kvečjemu če je sodobnost izražena v plagijatu), kajti že uvertura sama se začneja z Leharjem, v prvem dejanju pa zbor vojščakov veselo prepeva vsem znano koračnico iz »Aide«, skoraj iz celotne partiture pa izveneva Puccinijeva Verdijeva Wagnerjeva in Mozartova glasba. Se Bizetu z njegovo »Carmen« ni priznanešeno in na koncu koncev čujemo še muzikalne fraze iz češke opere »Boha smrti«. V to mešanico je pa komponist še sam dodal nekaj sodobnih ovir, da je ta glasba še za laika težko prebavljiva. Če bi prizadeti komponisti čuli to oporo, bi menili vsak zase zahteval tatljenje, da bi temu zbiralcu njihovih umetnin nič ne ostalo za trudi!

Nadalje pa stavlja ta opera odru veliko, vprav filmsko zahtevno: v zadnjem dejanju mora vprico gledalcev zgoreti lesena dvorana od tal. Tukašnja režija tehničnega aparata je dokazala, da je mogoče prav preničevalno prikazati tudi tak prizor. Ta najnovejša nemška opera (če se ob tej mešanici sploh lahko imenuje nemška?) je bila s strani vodstva gledališča in umetniškega osebja deležna posebnih luhbenih. Uprava je namreč potrošila zanj 45 tisoč mark od katerih gre samo na kostume 18 tisoč mark. Za to opero je vprežila svoje najboljši moči in povabila še odličnega pevca Roswena, ki bo stalno kot gost pel tenorsko vlogo in za to prejemal 1500 mark na večer!

Ker zahteva ta opera ogromno množico, nastona poleg še itak ogromnega zbora še deseti zbor »Mozartknaben« (prei imenovan »Sängerknaben«), šestdeset baletk s celotno baletno šolo, ki na nih več ne pleše, marveč samo štirinajst (ta opera je brez plesa) 250 štatistov in štatistov iz raznih srednjih šol, ki imajo od oblasti dovoljenje in so bili za časa skusni osončeni pouka. Poleg velikega orkestra sodeluje še okrog 80 nevidnih delavcev umetniškega in tehničnega osebja od režiserja, inscenatorja, inženierov, inženierov do razsvetljav, rekviziterov, krojačev, slikarjev, frizerjev in odrskih delavcev!

Ker na gledališče samo ne bi zmoglo tolikšnega finančnega bremena, je prišlo na oblast za znatno podnoro in tako omogočila umetnost te opere. In zakaj vse to ogromno življenje? Ker je ta opera domače delo in jo zato skušajo čim bolj vprizoriti!

Pri skušnjah za to opero Zadnjih štirinajst dni sem prisostvoval vsem aranžiranim, orkestralnim, tehničnim, dekoracijskim skušnjam tja do generalke ter pazljivo zasledoval razvoj dela. Kakor vsako gledališče, osebno opera, se mora tudi ta boriti z vedno istimi težavami: z boleznijo članstva, posebno v času, ko na Dunaju razsaja gripa. Skoro pri vsaki skušnji so morali kako vlogo prezasedi, kar na ni delalo tolikšnih težav, kakor n. pr. pri nas, ker imajo za vsako vlogo po tri ali štiri zasedbe.

Ta opera je bila trd oreh za sodelujoče, kar so najbolj pokazale skušnje. Nenehno

prekinjevanje korepetitorjev in režiserja, kar so sodelujoči z zglodno potrpežljivostjo in brez besed prenašali, orkester je večkrat prekinjal in ponavljal, štirje inspicienti so se potili, da so vso to množico držali v redu, od vseh pa je imel režiser najtežje delo: dati operi več življenja, kakor ga ima po vsebini in glasbi. To ne-hvalično nalogo je hvalevredno in mojstrsko izvršil najboljši dunajski operni režiser Erich von Wymetal, čigar vsaka režija vzbudi v javnosti in kritiki mnogo pozornosti in priznanja.

Tehnične in dekoracijske skušnje

Petdeset odrskih delavcev pa je ob takih tehničnih napravah kmalu postavilo na oder ogromno dvorano. Poglavje zase je razsvetljava, pri kateri imajo prvo besedo: inscenator režiser in elektroinženjer. Neštokrat so skušali na razne načine razsvetljavati oder in za vsakega solista je natančno preračunano, kje stoji in kako bo razsvetljen. V ta namen postavijo krojači v njihove kostume oblačne figure za oder, da morejo samo tako razsvetliti kakor ustreza barvi kostumov in dekoracij. Največ skušanj je potreboval požar v zadnjem dejanju. Brneli so propelerji, ki so dvigali plamene, kemični preparati so proizvajali dim in prasketanje ognja razni stroji so zagnali hrup rušicega se tramovja, in ko je ogenj in dim ponehaval, je bilo na pogorišču videti le še nekaj ožganih strlečih tramov, le kraljevi prestol ni zgorel, kakor to zahteva vsebina.

Glavne skušnje in generalke

Nato so sledile tri glavne skušnje z dekoracijo, lučjo, rekviziti ter nastopajočimi v kostumih. Pri glavni skušnji, pri kateri se je že mnogo popravljalo, se je izkazalo, da dirigent ne bo kos taki glasbi zato je prevzel kapelniško palčko komponist sam, ki je stalno prisostvoval skušnjam ter dirigiral tudi premiero.

Generalke je bila velik kulturni dogodek, ki je privabila skoro polovico parterja glasbenih in gledaliških strokovnjakov skoro iz vse Nemčije. Prišli so skoro vsi dunajski komponisti, med njimi tudi 70letni Pfizner (znan po operah »Palestrina«, »Kristelflein« itd.) in sivolasi Kienzl (Evangeljnik), mnogi kritiki in poročevalci, profesorji glasbenih šol, oblasti itd.

Moj vtis po generalki je bil: ta opera bo imela sprito dobre režije, inscenacije in pevcev velik gledališki uspeh, toda z glasbenega stališča delo nikakor ne more uspeti. Pri premieri je občinstvo navdušeno pozdravljalo skladatelja!

A pri nas?

Slovenci se moramo še mnogo učiti od drugih narodov, kako je treba s spoštovanjem sprejemati in uprizarjati domača dela. Vsako delo, osebno gledališko, ki se pojavi iz naše srede je treba pozdraviti in sprejeti z njegovimi virinami in napakami vred. Ni prav, da se domače delo odklanja zaradi nekaterih malenkosti, ki morda nasprotujejo temu ali onemu nazoru, kakor ni prav, da se odklanja iz osebnih in načelnih nasprotstev. Opisani primer kaže, kako postopajo z domačo operno noviteto Nemci — in prav zaradi tega smo ga tu prikazali obširneje. Emil Frelih

Nemški časopis »Die neue Limes« je posvetil eno zadnjih števil Jugoslaviji. Na 120 straneh tega zvezka je izšlo mnogo gradiva o naši državi. Poleg raznih član-kov informativnega značaja je tu izšla

razprava prof. Strzygowskega o stari umetnosti, dalje članek o Ivanu Meštroviću, prevod novele Iva Andrića. Stavlja je obilno in okusno ilustrirana.

S P O R T

Še o nedeljskem nogometu

Kakor je obširno poročalo ponedeljsko »Jutro«, se je v nedeljo spet pričela ligaška prvenstvena sezona in je bilo na sporedu prvih šest tekem letošnje pomladi, ki so štete v XIV. kolo tega tekmovanja. Izidi v splošnem niso presenetili — niti ne komaj zasluženi, toda precej visoki poraz Ljubljane v Splitu — razen edinega rezultata, ki ga je Bask dosegel proti daleko močnejšemu lokalnemu nasprotniku, beograjski Jugoslaviji. Po nedeljskih tekmah se je ligaška tablica nekoliko spremenila, predvsem v korist Hajduka in zagrebskega Gradjanskega, ki sta na račun Jugoslavije pridobila po eno mesto in pa na veselje dozdaj najslabšega moštva Zemuna, ki je po zmagi nad Skopljanci skočil kar za dve mesti višje. Tudi Bask si je lepo okrepil pozicijo. Naknadno objavljamo še prvenstveno tabelo, ki bo do prihodnje nedelje takale:

BSK	14	11	3	0	43:11	25
Hajduk	14	8	4	2	36:18	20
Gradjanski (Z)	14	9	1	4	32:12	19
Jugoslavija	14	8	2	4	28:16	18
Hašk	14	6	4	4	26:18	16

Pokalna tekma v Kranju

Za nedeljsko pokalno tekmo med stari-ma gorejskima rivaloma, Kranjem in Bratstvom, je vladalo zelo veliko zanimanje, tem bolj, ker so morali Kranjanci v lanskem sezoni trikrat zaporedoma kloniti pred Jeseničani. Da bi serijo zmag nadaljevali, je Bratstvo tudi v nedeljo poslalo v boj vse svoje najboljši moči, toda vse to tudi ni pomagalo in Kranj je slavil nad Bratstvom visoko zmago 6:0 (1:0). Do odnosa so domači precej »plavalci«, česar je bil v glavnem kriv napad, ki je igral zelo raztrgano. Šele 10 minut pred koncem so ustrelili prvi gol. Po odmoru se je slika popolnoma spremenila. Napad je začel a kratko prizemno igro spretno je preigral nasprotnika in tako so začeli drug za drugim padati goli v jeseniška vrata. Vsa prizadevanja Jeseničanov, da bi dosegil vsaj častni gol, so bila zaman. Gole so zabil Sretenović in Vreček po dva. Slokan in Djukić po enega. Pri Bratstvu je ugajala ožja obramba, odlični je bil tudi srednji krilec Zavri.

Nogomet v tujini

Izmed vnanjih nogometnih izidov je bilo treba zabeležiti še naslednje:

v italijanskem prvenstvu: Torino: Lazio 3:1, Bologna: Novara 3:0, Milan: Livorno 2:0, Bari: Liguria 2:1, Ambrosiana: Triestina 0:0, Napoli: Lucchese 3:1, Modena: Roma 1:0, Genova: Juventus 3:2. V vodstvu je Bologna z 31 točkami.

v češkoslovaškem prvenstvu: Slavia: Viktoria Žilžkov 6:0, Pízen: Liben 3:1, Sparta: Pardubice 3:2, Zlidenice: Nachod 3:1, Kladno: Bata 2:2, Bratislava: Šleska Ostrava 3:2. V vodstvu je Sparta pred Slavijo.

v madžarskem prvenstvu: Budafok: Ferencvaros 2:2, Salgotarjan: Taxi 2:2, Phibus: Bockskay 3:0, Kispest: Zuglo 4:2, Hungaria: Szolno 2:2, Ujpest: Szeged 3:1. V vodstvu je Ferencvaros pred Ujpestom in Hungarijo.

Razpis

propagandnega cross-countryja, ki ga priredi SK Železnica v Mariboru dne 12. t. m. ob 10. na svojem stadionu za seniore in mladino. Proga za seniore bo dolga cca 2500 m, za mladino pa 1700 m. Tekmovanje bo na odprtem terenu Krog znaša okoli 800 m. Start in cilj na stadionu. Pravico nastopa imajo vsi verificirani in neverificirani atletski klubovi, ki so članjani v JAS. Nagrad in prijavne ni.

Prijave je treba poslati na naslov: SK Železnica, delavnice državnih železnic v Mariboru, najpozneje do 11. t. m. ob 12.

Bask	14	4	5	5	17:20	13
Jedinstvo	14	6	1	7	24:29	13
Slavija (S)	14	5	2	7	24:25	12
Ljubljana	14	3	4	7	12:27	10
Zemun	14	3	2	9	16:40	8
Slavija (V)	14	2	3	9	17:34	7
Gradjanski (S)	14	3	1	10	18:43	7

Tekme v ligi se bodo nadaljevale še prihodnjo nedeljo, in sicer po temle razporedu:

V Beogradu Jugoslavija: Slavija (S) in BSK: Ljubljana, in Zagrebu Gradjanski (Z): Bask in Hašk: Zemun, v Splitu Hajduk: Slavija (V), v Skoplju pa Gradjanski (S): Jedinstvo.

Izmed ostalih nogometnih dogodkov pretekle nedelje moramo naknadno zabeležiti še naslednje:

V Ljubljani je gostovala enajstotica SK Celja in zmagala nad domačim Jadranom s 3:1. Druga garnitura Ljubljane je odigrala prijateljsko tekmo s prvorazredno Reko in dobila s 7:4.

Tekmovanje je odprto za sprinterje, skakače in metalce v kategoriji: seniore in mladine.

Tekmovanje bo po pravilih in pravilnikih JAS.

Razpis

prvenstva mesta Maribora v cross-countryju

Medklubski odbor LAP v Mariboru priredi dne 19. t. m. ob 10. na stadionu SK Železnica ob Tržaški cesti cross-country prvenstvo Maribora za moštva in poedinke ločeno za seniore in juniorje razreda C in B. Proga za seniore je dolga cca 7 km, za juniorje razreda C cca 2,5 km in za juniorje razreda B cca 1,8 km. Tekmovanje bo na odprtem terenu Krog znaša cca 800 m. Pravico starta imajo le verificirani atletski klubovi. Tekmovanje bo po pravilih in pravilnikih JAS. Nagrade: 1. moštvo juniorjev in seniorev prejme diplomu: 1. senior in 1. junior prejme kolajno; 11. III. plasiran: senior in junior prejme diplomu.

Prijave s priloženo prijavnino din 10. — za moštvo, a din 5. — za poedinca je treba poslati na naslov: Jenko Jože, tajnik MOLAP stadion SK Železnica, Maribor najkasneje do 11. t. m. ob 12. Prijave brez prijavnine, kakor tudi naknadne prijave, se ne bodo upštevale.

SK Jadran. Drevi ob 19.30 strogo obvezen sestanek za vse igralce I skupine, zlasti za one, ki se ne morejo udeležiti popoldanskega treninga. Sestanek bo pri M. Sokliču.

SENZACIONALNA IZPREMEMBA V MODI PUDRA

Ni več videza »olepšavanja«

NOV NA KOŽI NEVIDEN PUDER
DAJE ČUDOVITO NARAVNO LEPOTO

Elegantne Francozinje so kreirale novo modo, ko so našle puder, ki daje polti videz breskvinine cveta ter prepreči za ves dan tudi najmanjše sledove svetlikanja.

BREZPLAČNO

100.000
SPECIALNIH
KASET

Skrivnost je v tem, da se po novem načinu izdelave najfinjši puder trikrat preseje skozi svileni sito in zmeša z dvojno peno smetane. Ta novi način izdelave pudra, ki je plod dolgoletnih raziskovanj francoskih kemikov, je patentiran od tvrdke Tokalon. Puder Tokalon omogoča odstranitev svetlikanja nosu in mastne kože. Da vam prekrasno poiti, ki ostane popolnoma »mat« polnih 8 ur. Če uporabljate »mat« puder Tokalon, se vam koža ne bo svetilekala niti na vetru in dežju in tudi ne pri potu. Puder daje licu videz svežih dražestnih rožnatih listov ter zviša v veliki meri vašo privlačnost. Nabavite si puder Tokalon — kateri se proizvaja v desetih prekrasnih niansah: Din 12 — 20 — in 30. — Po posebni pogodbi dobite lahko vsaka dama, katera čita ta časopis, luksuzno kaseto s štirimi vrečicami pudra Tokalon različnih nians, da jih lahko sama preizkuša. Kasete vsebuje tudi dve tubici kreme Tokalon, hrane za kožo, eno za dan, a drugo za noč. Pošljite nam Din 5. — v poštini znamkah za pokritje stroškov poštne, pakiranja itd. na adresu: Hinko Mayer i drug. oddeljenje 9-T, Zagreb, Praška ul. 6.

NENAVADNO TENKA,

a kljub temu zažamčeno zanesljiva!

Manjvredne imitacije energično odklonite, gre za Vaše zdravje!

Spomini na vojna leta v obmejnih krajih

V knjižnici na 6 straneh osmerke je izdal dr. Avguštin Reisman v Mariboru knjigo svojih spominov na vojna leta: »Z življenja med vojno«. Znani organizator jugoslov.-češkoslovaških stikov, ki je z živo in tiskano besedo mnogo pripomogel k razširjenju tega gibanja zlasti v delavskih slojih slovenske štajerske, je priobčeval svoje črtice v »Delavski politiki« in jih odtoč ponatisnil v knjigo. Naša narodno-politična književnost ima le malo splov do vrste, zato je dr. Reisman prav storil, da je svoja zanimiva in značilna pričevanja oti s knjižno izdajo iz poznejše pozebe. Tako bodo te črtice sedaj in pozneje laže dostopne in marsikak mlad čitatelj, ki mu je neznan nekdanji položaj v odločilnih letih zgodovinske usode Slovencev, bo s pridom segel po knjižici dr. Reismana.

Umiljivo je, da pisec ne pripoveduje o kakšnih velikih in pomembnih dogodkih, zato pa nudi značilno gradivo, kakor sploh obstoji velik del naše narodne zlasti regionalne zgodovine iz samih drobnih, a značilnih pojavov in dogodkov. Dr. Reisman pripoveduje tu neprisluslno in toplo kako je doživljal kot slušatelj praške češke univerze v tišini obmejnega kraja poletje usodnega l. 1914, obuja spomine na svoja dijaška leta v Pragi, pripoveduje nekatere zanimive konflikte, ki jih je imel kot sodni praktikant s tedanjimi nemškimi ali nemškutarskimi sodniki, opisuje »velizdajalce« v mariborski jetnišnici. Posebno zanimivi črtici »Velizdajalec iz Dalmacije« bi dostavil opazko, da eden izmed mariborskih jetnikov, pisatelj Niko Bartulović pravkar objavlja v »Srpskem književnem glasniku« dalje pripovedno obdelane spomine na tiste dni (»Moj prijatelj, Tonislav Baldasija«). Kuriozno dokument je črtica »Račun avstrijskega rabljca«. Razmere v Slov. Bistrici l. 1916 opisujeta črtici »V disciplinski preiskavi radi klubuka« in »Rotes Kreuz ali dijaška kuhinja«. Zanimivo je tudi besedilo interpelacije o pravnih razmerah na Slovenskem štajerskem, ki jo je sestavil dr. Reisman in dosegel s posredovanjem tedanjega tajnika Jugoslov. kluba dr. Žerjave, da je bila vlozena v dunajskem parlamentu. Nadalnje črtice obujajo spomine na dijaško življenje v Pragi in nekatere vojne pojave in doživljanje.

Različni tipli črk — posledica ponatisa — nekoliko motijo vendar je težje take knjižice v vsebini in vsebina pomeni lep donesek k zgodovini naših obmejnih krajev. Pisčevu dolgoletno publicistično in novinarsko prakso čutimo v spretni obdelavi in mikavnem pripovedovanju.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Zapiski

Odmevi decembrskega »Ljubljanskega zvonca« v češkem tisku. V »Moravskoslovaškem deniku« je napisal znani propagator češkoslov.-jugoslov. vzajemnosti in prizadevni prevajalec iz slovensčine in srbohrvaščine g. dr. V. Měrka daljšo poročilo o decembrskem zvezku »Ljubljanskega zvonca«. Češki in slovaški kulturi posvečeni zvezek je vzbudil poročevalčevu priznanje. Dr. Měrka karakterizira posamezne originalne sestavke, posebej še članek B. Borke in končuje: »Češko-slovaška številka »Ljubljanskega zvonca« je krasen dokaz dela na polju češko-slovaško-jugoslovenske vzajemnosti.«

Umrla nama je najina tako dobre žena in mamica, gospa

Tilka Šarabonova

Priporočava jo v tople molitve. Na njeni zadnji zemeljski poti jo sprejmo v sredo, dne 8. marca ob 4 uri popoldne od kapelice Zavetišča sv. Jožefa na Vidovdanski cesti na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, dne 6. marca 1939.

Dr. VINKO ŠARABON, kr. profesor, mož;
MITJA ŠARABON, dijak, sin.

V molitev priporočajo blago pokojnico tudi družine:
DIETZOVA, MALLYJEVA, SUŠNIKOVA,
KOCHOVA, KILARJEVA, JEREBOVA itd.

OSEBJE TVRDKJE J. C. MAYER

sporoča, da je včeraj po kratki mučni bolezni preminul naš dobi tovariš, gospod

FRANC VERBIČ

Ohranimo ga v častnem spominu.
LJUBLJANA, dne 6. marca 1939.

Umrla je dne 6. marca naša dobra, blaga mama, stara mama, tašča in teta, gospa

ZOFIJA ŠERKO

roj. OBREZA

v 82. letu svoje doba.

Pogreb predrage rajne bo v sredo, dne 8. marca ob 4. uri popoldne iz njenega doma na farno pokopališče Sv. Janeza v Cerknici.

Blag ji bodi spomin!

Cerknica, 6. marca 1939.

Zaljubljeni ostali:

Dr. MILAN, profesor; dr. EDVARD, zdravnik — sinova.
JULIJA roj. KRAJC, ANGELA roj. ZUBC, ANA roj. ZUPAN; DANA roj. PREMBROU — snaha.
ANICA poroč. ARNEJČIČ, dr. ALFRED, MILENA poroč. MAGDIČ, DANO, ERNEST, MARJA, FRANCI in SONJA, vnuki in vnukinje ter vsi ostali sorodniki.

L. WINDER:

Gospod in Konopišta

Roman o Francu Ferdinandu

(Avtoriziran prevod)

Stavnost rojstnega dne se je pričela s kratkim domoljubnim nagovorom nadvojvode Karla Ludvika, ki svojega cesarskega brata nikakor ni iskreno ljubil, a vendar ni opustil nobene prilike za domoljuben nagovor. Po vzklikih »Hoch!« ki so zadoneli ob koncu nagovora, je hotel Karel Ludvik ukazati, naj zapoje cesarsko pesem. Grof Nostitz ga je brž prehitel in rahlo porinil mlada princa na sredo kroga, proseč poslušna za »mala umetnika v prednašanju«. V tihoti pričakovanja, ki je takoj zavladala, je bilo slišati, kako je Franc Ferdinand razburjeno sodel. Drhte je začel svojo kitico; po drugem verzju je obtičal, nato pa s silnim naporom volje premagal odsko mrzlico in zanosno, kakor se je bil pripravil, nadaljeval prednašanje. Razburjenost ga je ovirala, da ni utegnil paziti na pravilni poudarek, a tega se ni niti zavedel, tolikanj obseden je bil od žarke vneme, da bi prekosil Otona. Ko je končal prvo kitico, je jel Oton prednašati drugo. Jasni smehljaj, s katerim je izgovoril prvi verz, se je čudno razlikoval od napete resnosti starejšega brata. Grof Nostitz mu je prišepetaval, in Oton je malomarno ponavljal verz za verzom ter se nazirjal vsebinsko s prejšnjim spakovanjem, da se je družba komaj branila smeha. Ko je bil nato spet Franc Ferdinand na vrsti in je zanosno deklamiral tretjo kitico, je učinkovalo to nasprotje tako smešno, da se nadvojvoda Karel Ludvik ni mogel več brzditi: neslišno se je smejal do solz in si pritiskal rutico na oči. Zadregera Franc Ferdinanda je postajala ob besede hujša, jeza ga je spravljal ob paet, sredi zadnjega verza se mu je utrgal glas. »Zdaj oba! Četrto kitico!« je šepnil grof Nostitz. Toda bilo je prepozno. Franc Ferdinand je že ihtel, z očmi iskrenimi se od srda je pogledal Otonu v nasmejane oči in na odprta usta ter zbežal iz sobe. Nadvojvoda Karel Ludvik je za-

14 klical: »Oton, malopridnež! Zda si pokvaril Franciju njegovo lepo prednašanje!« — »Da, pokvaril sem ga«, je rekel Oton s presmešno skesanim glasom, tako da je vsa družba sproščeno planila v smeh.

Marija Terezija je mbrž odhitela v sobo Franca Ferdinanda, da bi potolažila občutljivega dečka. Našla ga je v postelji. Z roko je krčevito stiskal žepno rutico, ki jo je bil v togoti raztrgal. »Zelo lepo si prednašal, Franci«, je rekla Marija Terezija in se nežno sklonila k njemu. Oklenil se je njenih ramen in nehal ihteti. Še vedno je hropel in lovil sapo. Njegov obraz je bil spačen od sovraštva in strahotno bel. »Pokažem mu!« je zatulil. »Ali jim še pokažem, vsem, kolikor jih jel!«

»Jaz ti bom zmerom pomagala«, je rekla Marija Terezija in mu obrisala solzni obraz.

Tisto uro si je osvojila njegovo srce.

Drugi del

DEDIŠČINA

Este

Dne 20. novembra leta 1875. je umrl na Dunaju bivši poslednji vladajoči vojvoda Modenski, Franc V., nadvojvoda Avstrijsko-Estski. Bil je bogat in je hotel biti vse bogatejši in bogatejši. Pobiral je najvišje davke, kar so jih pomnili v Evropi Leta 1848. je izbruhnila v Modeni revolucija, burneje kakor v vseh drugih upornih deželah Franc V. je moral zapustiti svojo deželo, a si je kupil čet, ki so ugnale ljudstvo v kozji rog, ter se čez nekaj mesecev vrnil na prestol Leta 1859. je pripravil zoper Napoleona III., čigar vladavine ni bil nikoli priznal, kaj ponosno vojsko, toda po bitki pri Magenti je moral spet iz dežele in se ni vrnil nikoli več. Viktor Emanuel II. je proglasil združitev vojvodine Modenske s kraljevino Sardinijo. Poln srda in maščevalnosti se je odstavil vojvoda peljal na Dunaj. Ta ni bil vojvoda Modenski, ampak nadvojvoda Avstrijsko-Estski, potomec nadvojvode Ferdinanda Avstrijskega, ki se je bil oženil z Marijo Beatrico de Este in sprejel njeno rodbinsko ime. Toda preganec se ni obupal. Imel je denar. Vzel je svoje mezdike s seboj na Dunaj, kjer je hotel počakati prve prilike, da znova osvoji svojo

deželo. Vojaki vojvode Modenskega so vsak dan pijančevali po predmestnih krčmah. Čez dve leti je izprevidel, da je bila njegova brigada kaj draga zabava. Razpustil jo je.

Imel je palače na Dunaju, v Rimu in v Benetkah, imel je posestva na Češkem in Bavarskem, imel je tudi denar v bankah, čeprav je bila prekleta brigada pogoltnila velik del njegovih dohodkov. Kar je imel, je mogel vse zajesti in zapiti, kajti njegova žena Adelgunda mu ni bila rodila otrok, in njegov edini brat je bil mrtev. Toda Franc V. je malo jedel in malo pil, ker je imel slab želodec. Vrh tega je še vedno sanjari o zopetni osvojitvi svoje dežele. Mnogoštevilno sorodstvo je sanjari o njegovem denarju.

Njegova oporoka je bila nestrpnim članom Habsburške, wittelsbaške in bourbonsko-anjouske hiše, s katerimi je bil Franc V. v sorodstvu, najljubši predmet razgovorov. Izumrtje estske veje je bilo veliki up mnogih visokih glav. Franc je puščal svoje nasprotnike v negotovosti; to je bilo edino veselje, ki ga je še imel. Na tihem je bil pa zdavnaj sklenil, da zapusti svoj denar kakemu Habsburžanu, ki se bo moral zavezati, da sprejme ime Este in da bo stremel za novim ustoličenjem te rodbine v Modeni. Vojvoda se ni mogel sprijazniti s mislijo, da naj ostane njegov vpliv v modenski deželi za zmerom odstranjen. Ker je imel Franc Jožef samo enega sina, ki kot bodoči avstrijski cesar ni mogel prevzeti regentstva v Modeni, je postavil Franc v svoji oporoki cesarjevega najstarejšega nečaka, dvanaestletnega nadvojvode Franca Ferdinanda, za univerzalnega dediča. V smislu te oporoke naj bi naslednik uporabil podedovano premoženje za zopetno osvojitve vojvodine Modenske in po izvršenem dejanju kot Franc VI. zasedel njen prestol.

Ta oporoka je ostala do vojvodove smrti tajna Franc V. je umrl nepričakovano, možganska kap je končala njegovo življenje. Na dan pogreba je berlinska »Germania« poročala, da je vojvoda Modenski, Franc V., nadvojvoda Avstrijsko-Estski zapustil svoje palače na Dunaju, Palazzo d'Este v Rimu, dve palači v Benetkah in posestva na Ogrskem svoji nečakinji, nadvojvodinji Mariji Tereziji Doroteji, soprogi princa Ludvika Bavarskega

posestva na Češkem in velik del ostalega premoženja pa svojima bourbonskima nečakoma, infantoma donu Carlosu in donu Alfonzu Španskemu. Stiri dni kasneje se je počasi razvedela resnica. Dne 15. decembra je berlinska »Nationalzeitung« priobčila glas, da je dala princesa Marija Terezija Doroteja po bavarskem poslaniku na dunajskem dvoru protestirati zoper oporoko. Uradni dunajski »Fremdenblatt« je demantiral to poročilo s pripombo, da oporoka vobče še ni odprta.

Ta čas je bil nadvojvoda Karel Ludvik že podal slovesno izjavo in podpisal, da njegov dvanaestletni sin Franc Ferdinand sprejme dediščino in ime Este. Oskrbno podedovanega premoženja in podedovanih posestev je vzel oče maloletnega univerzalnega dediča v svoje roke. Karel Ludvik je že pred tistim časom kar dobro izhajal, a dasi je imel mimo svoje apanaže in generalske plače več majhnih, toda dobro upravljenih posestev, gradov in hiš, se je štel vendar za reveža, ker so bili drugi člani cesarske hiše bogatejši od njega. Estska dediščina je bila masten grizljaj Karel Ludvik je dal služiti za umlega vojvode Franca mnogo maš in je vsako jutro in vsak večer hvalil Boga za nepričakovano srečo. V oporoki je bilo sicer nekaj pristavkov, nad katerimi se je Karel Ludvik zgražal, vendar si je veselo prisojal moč, da jih stori neškodljive. Zapustnikova vdova, vojvodinja Adelgunda, je imela po določbah oporoke neoporečno pravico do užitka enega milijona goldinarjev: proti temu pristavku ni bilo leka. Neki drug pristavek, ki je bil veliko nadležnejši, je pa hotel nadvojvoda takoj napasti in z božjo pomočjo tudi odpraviti. Zadeval ga papeža Pija IX., prijatelja kralja Bombe in vojvode Franca V. Modenskega. Oporoka poslednjega modenskega vojvode je nalagala njegovemu dediču dolžnost, odkazovati tri procenote svojih dohodkov iz dediščine papežu, dokler bo njegova svetost v denarni stiski. Ta pristavek je povzročal nadvojvodi Karlu Ludviku hude bolečine. Njegova pobožnost se je borila z njegovo lakomnostjo na življenje in smrt. Bogaboječ mož je bil, pobožna vera mu je bila opora in rešitev v vseh težavah življenja, spoštoval in častil je svetega očeta in se vsako leto peljal v Rim, da je poljubil Kristusovemu namestniku roko.

MALI OGLASI

BLAGO ZA
DAMSKE
PLAŠČE,
KOSTUME in
OBLEKE ter
vse vrste
SVILE
v najnovejših
modnih vzorcih
R. MIKLAUC
Pri „SKOFU“
LJUBLJANA
LINGARJEVA ULICA 3
Pred Skofijo 3
70 letnica
obstoja zato
posebne
ugodnosti!

Službo dobi
Frizerka
dobro vzdržana v vseh
delih dobi stalno plačo
tako ali po dogovoru.
Ponudbe s sliko in plačil-
nimi pogoji ter rešitve
na Foto - centrala, Maribor,
4521-1
Fotografski
pomočnik
(pomočnik) dober rešitelj
in kopist, dobi mesto za
boljši atelje. Nastop takoj.
Ponudbe s sliko in plačil-
nimi pogoji ter rešitve
na Foto - centrala, Maribor,
4521-1
Krojaškega
pomočnika
za damsko dela, sprejem
tako, Baligač, Bečkovna
ulica 14.
4648-1
Krojaškega
pomočnika
samostojnega v damskem
delu, takoj sprejem. T.
Pagan, Zidovska 8.
4647-1
Postrežnico
pošteno, iščem za takoj —
vsak dan od 10. do 18. ure.
Kramer, Herbersteinova ul.
9. Stadion.
4665-1
Natakarico
izveščano, čedne znanosti
z nekaj kavice, išče Ivanka
Lončar, Trzin.
4654-1

Postrežnico
pridno, sprejemno. Naslov
v vseh poslovalnicah Jutra
4645-1
Notarsko uradnico
s pravo, dobro stenografi-
čno, sprejme notar v Mar-
iboru, Sodna ulica 2.
4636-1
Kuharico
išče orožnika postaja Ze-
tale, Nastop 15. marca.
Plača po dogovoru, starost
38 let, prednost, katere se
je služile.
4639-1
Postrežnico
pridno in pošteno, sprejem-
no za dopolnila, Naslov
v vseh poslovalnicah Jutra
4642-1
Pomočnico
z enim letom prakse, prid-
no, sprejme modni salon
»Milas Zupan, Stožice 152.
4643-1
Več krojaških
pomočnikov
za damsko dela, sprejme ta-
koj Janko Cegnar, modno
damsko krojaštvo, Poljanski
nasip 32.
4664-1
Več krojaških
pomočnikov
sprejme Jože Kermelj, Go-
dešič 71, Skofja Loka.
4662-1
Frizerko
dobro moč, sprejme Salon
Dobai, Maribor, Gosposka
ulica 38.
4660-1

Kapital
Za ustanovitev
edinstvenega podjetja spre-
jem družbenika. Ponudbe
na ogl. odd. Jutra pod
šifro »Večji kapital«.
4556-16
Lokali
Delavnico
lepo, suho, in svetlo, za
mirno in čisto obrt, v hiši
industrijski tok, na razpo-
lago telefon in izločeno
okno, oddam. Naslov v
vseh poslovalnicah Jutra.
4276-19
Posest
Hiše
trgovske in stanovanjske ter
stavbene parcele nudi v ugo-
den zakup Pristavec Franjo,
real pisarna, Ljubljana, Br-
javčeva c. 4a.
96-20
Travnik
pripraven za stavbišča, več
parcel ob Jurčkovi poti na
Barju, napredaj. Ugodni
plačilni pogoji. Naslov v
vseh poslovalnicah Jutra.
4657-20

Stanovanje
odd.
Enosob. stanovanje
oddam 1. aprila. Naslov v
vseh poslovalnicah Jutra.
4656-21
Trisobno stanovanje
solončno, visokoprično, a
vrtom, mesečno din 750.
oddam 1. aprila. Hotimiro-
va 14, blizu kina Šiška.
4644-21
Enosob. stanovanje
oddam tik tramvajске proge
za 230 din. Tržaška c. 60,
Rudolf Rajh.
4428-21

Stanovanja
itje
Dvosob. stanovanje
s priključniki, iščem za
maj. Pismena ponudbe na
ogl. odd. Jutra pod šifro
»Maj 39«.
4124-21a
Dvosob. stanovanje
s kopalnico, v novi hiši,
išče 4-članska družina odras-
lih oseb. Lahko tudi zame-
nja trisobno komfortno sta-
novanje za dvosobnega.
Ponudbe na ogl. odd. Jutra
pod »Državni uradnik«.
4665-21a
INSERIRAJTE
V »JUTRO«

Sobo odda
Sobo
lepo opremljeno, s poseb-
nim vzhodom, oddam. Šmar-
tinska c. 10.
4275-23
Sobo
prazno ali opremljeno, s
posebnim vzhodom, oddam
15. marca. Naslov v vseh
poslovalnicah Jutra.
4655-23
Opremljeno sobo
s posebnim vzhodom na Mir-
ju, oddam. Naslov v vseh
poslovalnicah Jutra.
4652-23

Sobe išče
Opremljeno sobico
»parirano, iščem za takoj.
Ponudbe na ogl. odd. Jutra
pod šifro »Takoj«.
4649-23a
Izgubljeno
Beveda 1 din, davek 3
din za šifro ali dajanje
naslova 5 din, najmanj
81 znanek 17 din
Oseba
ki je v nedeljo pred 12. uro
našla na Vodnikovih cestah
v modri kuverti nahajajočih
se 500 din, naj jih nemu-
doma vrne v ogl. odd. Ju-
tra, ker je oseba dobro
znana.
4634-28

Informacije
Centenim de ram
sporocam, da sem se pre-
selil na Poljanski nasip 32.
Janko Cegnar, modno dam-
sko krojaštvo.
4540-31
Dopisi
Dvignite pismo
pri podružnici Jutra v Ma-
riboru pod »Velika noče«
4658-24
INSERIRAJTE
V »JUTRO«

Ženitve
Gospodična
srednjih let, z gotovino želi
potočiti starejšega, dobro
sitiranega gospoda. Ponu-
be na ogl. odd. Jutra pod
»Mirojubna«.
4653-24
Mlad trgovec
z dobro idčo trgovino, želi
znajza z mlado gospodično,
katera bi imela veselje do
trgovine na deželi ter 60-
70.000 din gotovine. Cenj-
dopise s sliko na ogl. odd.
Jutra pod šifro »Dobro bo-
dočnost«.
4640-25

Od Vas
je odvisno,
da imate
ohleko
vedno
kot novo
zato jo pustite redno
kemico čistiti ali
barvati v tovarni
JOS. REICH
Ljubljana
Poljanski nasip 4-6
Pratona - Svetločista

Prvovrstni
trboveljski
PREMOG
brez prahu,
koks, suha drva
nudi
L. Pogačnik
BOHORICEVA 5.
Telef. 20-59.
INSERIRAJTE
V »JUTRO«

Kakor doma
se počutite
ko poseđate **NOVO KUHINJO**
katera vam nudi vedno kvaliteto sveže
pripravljena jedila. Se priporoča lastnica
Kmetič Terezija
G. Th. Kotman:
Kapitan Kozlostrelec
gre leve loviti

103
Parnik je nazadnje priplul v doma-
če pristanišče, kjer ga je čakal na po-
molu župan z občinskimi svetovalci,
godbo in gasilci. Živel naš veliki Ko-
zlostrelec! so pozdravili kapitana, ko
je stopil na suho. Župan je govoril, ka-
pitan Kozlostrelec je odgovoril, občins-
ki svetovalci so vpili: »Živel!« in
»Slava mu!« in zale gospodične, ki od
navdušenja niso imele več glasu, so se
vneto usekavale v prelepe kvačkane
robčke.
Janko in Stanko sta gledale vse to z
ladje, kjer sta nadzorovala izkrcavanje
zabojev, v katerih so bile kapitanove
afriške zveri...

Službe išče
Iščem službo
v mlekarni, slaščičarni, de-
likatesi ali pekarni. Naslov
v vseh poslovalnicah Jutra
4638-2
Natakarica
mlada, z znanostjo —
išče zaposlitve. Najrajši na
lesenicah, Nastop takoj.
Naslov v vseh poslovalni-
cah Jutra.
4637-2
Vajenci (ke)
Učenko
za damsko krojaško stroko
sprejme takoj modni atelje
»Dorca«, Tavčarjeva 3-1.
4646-44
Vajenca
za vozno tapetništvo in li-
čarstvo, sprejem proti od-
škodnini. Javiti se pismo na
ogl. odd. Jutra pod šifro
»Poštenih staršev«.
4663-44
Dragocenost
Vsakovrstno zlato
kupuje po najvišjih
cenah
CERNE — juvelir.
Ljubljana, Wolfova ul.
Auto, moto
Motorno kolo
angleško, mali avto in na-
vadno kolo, zelo poceni na-
prodaj. Cizerl, Ljubljana,
Vegova 12.
4559-10
Kolesa
Moško kolo
prvovrstna znamka, motorno
kolo in moška obleka zelo
poceni napredaj. — Cizerl,
Ljubljana, Vegova 12.
4558-11
INSERIRAJTE
V »JUTRO«

Vsem sorodnikom in znancem naznanjamo pretužno
vest, da je moja dobra soproga, zlata mamica, sestra
in teta, gospa
Marija Schulz roj. Erklavec
žena železničarja in vpokojenka tobačne tovarne
v nedeljo ob 7. uri zvečer po dolgi in mučni bolezni,
previdena s sv. zakramenti mirno v Gospodu zatisnila
svoje blage oči.
Pogreb nepozabne pokojnice bo danes ob 3. uri
popoldne iz hiše žalosti, Bezenškova 32, Zelena Jama.
Maša zadušnica se bo brala v cerkvi Sv. Družine
v Mostah v sredo ob pol 7 uri zjutraj.
FRANC, soprog; MIRA, MIMICA, hčeri; GUSTI,
RAJKO, sinova — in ostalo sorodstvo.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom,
prijateljem in znancem, da nas je za vedno zapustil naš
ljubljeni oče, dedek, tast, svak, gospod
KVIRIN PERTL
ŠOLSKI UPRAVITELJ V POKOJU
ter se preselil po krajšem, a mukepolnem trpljenju v
64 letu starosti, previden s tolažili sv. vere v boljše
življenje.
Pogreb dragega pokojnika bo v torek, dne 7. marca
ob pol 16. uri iz mrtvašnice na mestno pokopališče na
Pobrežju.
Sv. maša zadušnica se bo darovala 8. marca 1939
pri Sv. Magdalen.
V Gornji Radgoni-Negovi, Mariboru, 6. marca 1939.
Žalujoče rodbine:
PERTL, PEYCHA, KRAŠOVIC, LAH

Umrl je naš skrbni in dobri mož, oče, brat in svak,
gospod
FRANJO VERBIČ
zastopnik tvrdke I. C. Mayer
Nepozabnega pokojnika spremimo na njegovi zadnji
poti v sredo 8. t. m. ob 16. uri izpred mrtvaške veže
Zavetišča sv. Jožefa, Vidovdanska cesta, na pokopališče
v Štepanji vasi.
Maša zadušnica bo v četrtek 9. t. m. ob 7. uri v
stolnici.
Ljubljana, Zagreb, 6. marca 1939.

Rodbine Verbičevi in Tofant
TVRDKA J. C. MAYER V LJUBLJANI
naznanja žalostno vest, da je njen dolgoletni sodelavec in potnik,
gospod
FRANC VERBIČ
včeraj po kratki mučni bolezni preminul.
Tvrdka bo ohranila vestnega sodelavca trajno v častnem spominu.
LJUBLJANA, dne 6. marca 1939.

Mestni pogrebni zavod
Občina Ljubljana
Umrl nam je naš ljubljani soprog, brat, stric in
svak, gospod
ALOJZIJ REPŠE
POLIC. URADNIK
Pogreb nepozabnega pokojnika bo v sredo, dne
8. t. m. ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Jernejeva c.
št. 19, na pokopališče k Sv. Križu.
LJUBLJANA, dne 6. marca 1939.
Globoko žalujoča soproga **ANETA** — in rodbine:
LONČAR, MLAKAR, PIPAN, PRESKER, REPŠE.